

**Iida Vaarapuro**

**SOSIONOMIKOULUTUSTA YLIVIESKASSA**

**21 sosionomin (AMK) uratarinaa**

**Opinnäytetyö**

**CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU**

**Sosiaalialan koulutusohjelma**

**Marraskuu 2014**

**TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ**

<b>Yksikkö</b> Ylivieska	<b>Aika</b> Marraskuu 2014	<b>Tekijä</b> Iida Vaarapuro
<b>Koulutusohjelma</b> Sosiaalialan koulutusohjelma		
<b>Työn nimi</b> SOSIONOMIKOULUTUSTA YLIVIESKASSA - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa		
<b>Työn ohjaaja</b> Marja Savolainen		<b>Sivumäärä</b> 36 + 2
<p>Tämän opinnäytetyön aihe nousi Centria-ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman toiveesta päivittää vuonna 2009 ilmestynyt julkaisu "Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa". Julkaisun tarkoituksena on selkeyttää sosionomin (AMK) moninaista työkenttää ja laajaa osaamista.</p> <p>Työ on toiminnallinen opinnäytetyö, joka on toteutettu projektina ja koostuu julkaisusta ja julkaisuntekoprosessin raportoinnista. Työ on toteutettu teksteistä vastaavan sosionomiopiskelijan ja julkaisun valokuvauksesta ja taitosta vastaavan mediatekniikan opiskelijan yhteistyönä.</p> <p>Materiaali uutta julkaisua varten kerättiin Ylivieskasta valmistuneilta sosionomeilta (AMK) haastattelujen ja sähköpostikyselyjen avulla. Jokaisesta osallistuneesta sosionomista (AMK) kirjoitettiin julkaisuun tarina, jossa he kertovat työstään ja koulutuksestaan. Julkaisuun osallistuvat sosionomit (AMK) valikoitiin niin, että sosionomin (AMK) työkenttä olisi mahdollisimman hyvin edustettuna.</p> <p>Opinnäytetyön teoriataustassa kuvataan sosionomi (AMK) koulutuksen kehittymistä yleisesti sekä koko maassa että Ylivieskassa. Lisäksi läpi käydään sosionomin (AMK) uraan liittyviä asioita sekä sosionomin (AMK) osaamista.</p> <p>Päivityksen myötä syntyi uusi julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa". Julkaisun tarinoiden tarkoituksena on selkeyttää sosionomin (AMK) työtä ja osaamista. Julkaisua käytetään Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelman esitemateriaalina.</p>		

**Asiasanat**

Ammatillinen kasvu, ammatti-identiteetti, asiantuntijuus, kompetenssi, sosionomi (AMK), sosionomi (AMK) koulutus

## ABSTRACT

<b>Unit</b> Ylivieska	<b>Date</b> November 2014	<b>Author</b> Iida Vaarapuro
<b>Degree programme</b> Social services		
<b>Name of thesis</b> BACHELOR OF SOCIAL SERVICES EDUCATION IN YLIVIESKA - 21 career stories from Bachelors of Social Services		
<b>Instructor</b> Marja Savolainen		<b>Pages</b> 36 + 2
<p>The theme of this thesis was brought up by the degree programme of social services of Centria university of applied sciences as they wished to update a publication called "Bachelor of Social Services education in Ylivieska" that was done in 2009. The purpose of the publication is to give a clearer picture of the working places and the varied expertise of Bachelors of Social Services.</p> <p>The thesis was a functional one that was carried out as a project and it consisted of the actual publication and reporting the publication process. The texts were written by the student of social services and the photography and the lay out of the publication were on the responsibility of the student of media technology.</p> <p>The material for the new publication was collected through interviews and an e-mail query directed to Bachelors of Social Services who had graduated from Ylivieska. A story of every Bachelor of Social Services who took part in the project was written to be included in the in publication. In the stories they tell about their job and education. The bachelors of social services taking part in the study were chosen so that the variety of the working places of bachelors of social services would be well represented.</p> <p>The theory focused on the development of bachelor of social services education both in Finland in general and in Ylivieska. In addition, the theory discussed things that are part of the career of a bachelor of social services.</p> <p>As a result a new publication "Bachelor of Social Services in Ylivieska - 21 career stories from Bachelors of Social Services" was created. The purpose of the published stories is to clarify the work and expertise of Bachelor of Social Services. The publication is used as a brochure of the degree programme of social services of Centria university of applied sciences, Ylivieska unit.</p>		
<b>Key words</b> Bachelor of Social Services, Bachelor of Social Services education, competence, expertise, occupational growth, professional identity		

**TIIVISTELMÄ**  
**ABSTRACT**

**SISÄLLYS**

<b>1 JOHDANTO</b>	<b>1</b>
<b>2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT</b>	<b>2</b>
2.1 Projekti opinnäytetyönä	3
2.2 Yhteistyökumppanina Centria-ammattikorkeakoulu	6
2.3 Aiemmat opinnäytetyöt	7
<b>3 SOSIONOMI (AMK) KOULUTUS</b>	<b>9</b>
3.1 Sosionomi (AMK) koulutuksen muovautuminen	10
3.2 Sosionomi (AMK) koulutuksen tuomat eväät työelämään	11
3.3 Sosiaalialan koulutuksen tuottamat kompetenssit	12
3.4 Sosionomi (AMK) koulutus Ylivieskassa	14
<b>4 SOSIONOMIT (AMK) TYÖELÄMÄSSÄ</b>	<b>16</b>
4.1 Sosionomin (AMK) ydinosaminen	16
4.2 Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus	17
4.3 Ammatti-identiteetti	19
4.4 Sosionomin (AMK) kelpoisuudet	20
<b>5 PROJEKTIN TAUSTA JA TARKOITUS</b>	<b>22</b>
<b>6 PROJEKTIN ETENEMINEN</b>	<b>24</b>
<b>7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET</b>	<b>26</b>
7.1 Projektin tuotoksen ja prosessin pohdinta	26
7.2 Luotettavuuden pohdinta	29
7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	30
7.4 22. uratarina	31

**LÄHTEET**  
**LIITTEET**

## 1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe nousi Centria-ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman toiveesta päivittää julkaisu, joka on tehty osana sosionomien (AMK) projektityön opintoja vuonna 2009. "Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa" -julkaisuun on kerätty Ylivieskasta valmistuneiden sosionomien (AMK) urapolkukertomuksia opiskelusta nykyhetkeen. Lähes kaikki aloittaneet vuosikurssit ovat julkaisussa edustettuna.

Vaikka sosionomi (AMK) koulutusta onkin järjestetty jo vuodesta 1992 lähtien, on monille siltikin epäselvää mitä sosionomi (AMK) oikeastaan työssään tekee. Itse olen ainakin koulutukseni aikana huomannut vastaavani todella usein kysymyksiin: "Mitä ne sosionomit oikein ovat? Missä he sitten voivat työskennellä?". Olen yrittänyt antaa selityksiä ja esimerkkejä, mutta kattavaa vastausta minullakaan ei ole ollut tarjota.

"Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa" ja tämän projektin tuloksena syntynyt uusi julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" antavat esimerkkejä sosionomeista (AMK) ja heidän hyvinkin erilaisista työnimikkeistään, työpaikoistaan ja -tehtävistään. Julkaisut voivat olla apuna selvittämissä sosionomien (AMK) moninaista työkenttää. Esimerkiksi sosionomi (AMK) koulutusta miettivän on helpompi lähteä koulutukseen kun hän tietää mihin koulusta oikeastaan valmistuu.

## 2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni pohjana toimii sosionomi (AMK) opiskelijoiden projektityön tuloksena syntynyt julkaisu "Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa" (2009), joka sisältää 21 tarinaa Ylivieskasta valmistuneilta sosionomeilta (AMK) sekä alan opiskelijoilta. Tarinat ovat kertomuksia henkilöiden urasta tai opiskelusta ja niiden tarkoituksena on tuoda ilmi sosionomin (AMK) laajaa osaamista. (Savolainen 2009, 4-5.)

Julkaisu on osa alumnitoimintaa. Alumnitoiminnalla tarkoitetaan yhteistyötä ja toimintaa korkeakoulujen ja korkeakoulusta valmistuneiden eli alumnien välillä. Alumnitoiminnan avulla korkeakoulu voi edistää omaa asemaansa ja tehtäväänsä sekä luoda ja ylläpitää työelämäyhteistyötä sekä aluekehitystä. Alumnit ovat tärkeässä asemassa mietittäessä koulutuksen soveltuvuutta työelämään. Koulutuksen kehittämisen kannalta on tärkeä saada valmistuneilta palautetta ja tietoa heidän sijoittumisestaan työelämään. Alumnit ovat ammattikorkeakoululle tärkeitä myös markkinoinnin kannalta. He vievät koulusta saamansa osaamisen työelämään ja näin ollen ikään kuin mainostavat millaista oppia koulusta ovat saaneet. (Hohenthal, Lapiolahti, Sipola & Väyrynen 2012, 37.)

Aiemmassa julkaisussa (2009) on edustettuna jokainen Ylivieskassa aloittanut sosionomi (AMK) opiskelijaryhmä vuodesta 1996 vuoteen 2009. Näin on pyritty tuomaan jokaisen ryhmän ääni kuuluviin. Uuteen päivitettyyn versioon on pyritty saamaan mukaan sosionomeja (AMK) mahdollisimman monesta eri sosionomin (AMK) ammatista ja pääpaino on siinä, että saataisiin tuotua ihmisten tietoisuuteen sosionomin (AMK) laaja työkenttä, työnkuva ja osaaminen.

Työssäni kuvaan sosionomi (AMK) koulutuksen kehittymistä yleisesti sekä koko maassa että Ylivieskassa. Lisäksi teoriataustassani käyn läpi sosionomin (AMK) uraan liittyviä asioita sekä sosionomin (AMK) osaamista.

Opinnäytetyön kriteereitä ovat asiasisällön sopivuus kohderyhmälle, käytettävyys, houkuttelevuus, selkeys, informatiivisuus ja johdonmukaisuus (Vilkka & Airaksinen 2003, 53). Nämä tulivat ilmi keskustellessani julkaisun teosta ja sen tavoitteista Centria-ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman edustajan kanssa.

## 2.1 Projektin opinnäytetyönä

Ammattikorkeakoulussa voidaan tehdä kahdenlaisia opinnäytetöitä: tutkimuksellisia ja toiminnallisia. Opinnäytetyöni edustaa jälkimmäistä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä pyritään ohjeistamaan, opastamaan tai järjeistämään tai järjestämään toimintaa. Opinnäytetyö koostuu tällöin käytännön toteutuksesta ja sen raportoinnista. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytäntöjä käytetään väljemmin kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tutkimusten tekeminen ei ole välttämätöntä toiminnallisessa opinnäytetyössä, mutta perustason tutkimuskäytäntöjä voidaan käyttää. Tämä tarkoittaa sitä, että laadullisen tutkimuksen aineiston keräämiseen käytetään lomake- tai teemahaastattelua ja tutkimusaineisto kerätään postitse, puhelimitse tai kasvotusten. Teemahaastattelulla tarkoitetaan haastattelua, jossa aihealueet eli teemat ovat tiedossa, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa ja järjestystä. Aineistoa käytetään opinnäytetyössä päättelyn ja argumentoinnin tukena. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203; Vilkka & Airaksinen 2003, 56-58.)

Opinnäytetyössäni olen käyttänyt teemahaastattelua ja suurimman osan haastatteluista olen tehnyt kasvotusten. Osa haastatteluista on toteutettu sähköpostikyselyin ja puhelimitse. Haastattelukysymykset ovat olleet avoimia ja ne on mietitty yksilöllisesti kunkin henkilön kohdalla, jotta tarinoille löytyisi hieman erilaisia näkökulmia. Kaikki haastatellut eivät siis ole vastanneet samoihin kysymyksiin. Avoimilla kysymyksillä tarkoitetaan kysymyksiä, joihin ei ole vastausvaihtoehtoja vaan vastaaja saa kertoa vastauksensa omin sanoin (Hirsjärvi ym. 2008, 196). Alkuun mietityt kysymykset ovat saattaneet haastattelutilanteessa osin muuttuakin. Kyselyä mietittäessä olen pyrkinyt tekemään lyhyitä, spesifisiä kysymyksiä. Spesifiset kysymykset ovat yleisellä tasolla olevia kysymyksiä, jossa ei ole tarkkaa rajausta (Hirsjärvi ym. 2008, 197). Esimerkkejä haastatteluissa ja kyseilyissä käytetyistä kysymyksistä löytyy liitteestä (LIITE 1).

Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään silloin kun tarkoituksena on aiheen kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Lähtökohtana on ihmisten toiminnan taustalla olevien uskomusten, halujen, käsitysten ja ihanteiden ymmärtäminen. Laadullisten opinnäytetöiden aineiston tulee olla monipuolista ja vastata sisällöllisiin tavoitteisiin ja kohderyhmän tarpeisiin. Aineistoa ei tarvitse välttämättä analysoida, vaan sitä voidaan käyttää lähteenä. Litteroinnin ei tarvitse toiminnallisessa opinnäytetyössä olla yhtä täsmällistä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä, vaan litteroinnissa kiinnitetään huomiota sisällön tuottamiseen tarvittavaan ja kohderyhmälle soveltuvaan tietoon. (Vilka & Airaksinen 2003, 63-64.)

Työni tarkoituksena on selventää sosionomin (AMK) laajaa työnkuvaa ja osaamista sosiaalialan työkentällä sekä tuoda se paremmin ihmisten tietoon. Julkaisutarinat on kirjoitettu valmistuneiden sosionomien (AMK) kertoman pohjalta. Kertomisen tukena ovat olleet valmiiksi laaditut avoimet kysymykset. Lähes kaikki kasvotusten tehdyt haastattelut olen nauhoittanut ja myöhemmin kirjoittanut au-ki. Litteroinnissa olen kiinnittänyt huomiota nimenomaan siihen, mitkä asiat ovat



julkaisun teon kannalta olennaisia. Kaikkia kertomaa en siis aina ole kirjoittanut auki. Opinnäytetyössäni haastatteluin kerättyä aineistoa ei ole analysoitu, vaan sitä käytetään sellaisenaan tuomaan tietoa sosionomin (AMK) työstä ja osaamisesta. Jokainen julkaisun tarina on sen päähenkilön käsitys omasta työstään ja osaamisestaan, eikä sitä voida yleistää koskemaan kaikkia samalla alalla olevia sosionomeja (AMK).

Projekti on prosessi, joka kestää tietyn aikaa. Siinä on tavoite, jota kohti edetään suunnittelun ja väliraporttien kautta loppuun. Loppuraportissa näkyy projektin vaiheet, laatu, tiedon hankinnan ja käsittelyn tavat, ongelmanratkaisu sekä arviointi. (Vilka & Airaksinen 2003, 48-49.) Opinnäytetyöprosessiani on ohjannut tavoite saada tietoa Ylivieskasta valmistuneiden sosionomien (AMK) työstä ja osaamisesta. Projekti alkoi tammikuussa 2014 ja kesti lokakuulle 2014 saakka. Tänä aikana tapahtui projektin suunnittelu, toteutus ja arviointi. Toteutusvaiheessa tein limittäin montaa eri toteutuksen vaihetta: valmistuneiden sosionomien (AMK) tavoittelua sekä sähköpostitse että puhelimitse, haastatteluiden sopimista ja haastatteluita, litterointia, tarinoiden kirjoittamista ja tarkastettavaksi laittamista sekä yhteydenpitoa työparini sekä ohjaavan opettajani kanssa. Aikataulujen yhteensovittaminen oli välillä työssäni suurena haasteena, mutta lopulta sain kuitenkin sovittua haastattelut yhteensä 23 valmistuneen sosionomin (AMK) kanssa. Näiden haastatteluiden pohjalta kirjoitettiin julkaisuun 21 sosionomin (AMK) uratarinaa.

Projektimuotoisia opinnäytetöitä tehdään usein parityönä tai ryhmissä. Työstä on kuitenkin selkeästi pystyttävä osoittamaan työnjako. Oman ammatillisen kasvun vuoksi on tärkeää, että voi tarkastella omaa toimintaansa ja osaamistaan. (Vilka & Airaksinen 2003, 56.) Opinnäytetyöprojektissani minulla on ollut työparinani mediatekniikan opiskelija Irina Lensu, joka on vastannut julkaisun taitosta ja valokuvauksesta. Koska olemme eri koulutusalojen opiskelijoita, on työnjakomme jo

senkin pohjalta ollut hyvin selkeä. Minun tehtävänäni projektissa on ollut koota ja kirjoittaa tekstit tulevaan julkaisuun sekä olla yhdyshenkilönä haastateltujen ja työparini välillä esimerkiksi valokuvauksia sovittaessa. Yhteydenpitoa työparini kanssa on ollut paljon puolin ja toisin ja mietityttävistä asioista ollaan keskusteltu paljon sekä kahdestaan että ohjaavien opettajiemmekin kanssa.

## **2.2 Yhteistyökumppanina Centria-ammattikorkeakoulu**

Centria-ammattikorkeakoululla on kolme kampusta: Kokkolassa, Ylivieskassa ja Pietarsaareissa. Koulutustarjontaan kuuluu tekniikkaa, liiketaloutta, kulttuurialaa, humanistista ja kasvatusalaa sekä sosiaali- ja terveystaloutta. Opetuskielinä ovat suomi, ruotsi ja englanti. (Centria-ammattikorkeakoulu 2014a.)

Centria-ammattikorkeakoulun arvoja ovat avoimuus, vastuullisuus ja uudistushakuisuus. Missiona on Botnia-alueen hyvinvoinnin, kehittymisen ja kilpailukyvyn edistäminen. Centria-ammattikorkeakoulussa erityisen tärkeänä pidetään työelämälähtöisyyttä ja turvallisuutta. Toiminnan tarkoituksena on tukea aluekehitystä luoden uutta tietoa, teknologiaa ja osaamista. Painoaloiukseen vuoteen 2020 saakka Centria-ammattikorkeakoulu on määrittänyt teollisuusprosessien ja tuotantoteknologioiden kehittämisen, tietoverkot ja niihin liittyvä sisällöntuotanto sekä moniammatillinen palvelu- ja liiketoimintaosaaminen. Nämä näkyvät kaikessa Centria-ammattikorkeakoulun toiminnassa. (Centria-ammattikorkeakoulu 2014c.)

Centria-ammattikorkeakoulu on omalta osaltaan mukana tuottamassa osaamista alueellemme. Se tuo alueelle myös kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta muista maista tulevien opiskelijoiden myötä. Ammattikorkeakoulu tarjoaa opetusta ja soveltavaa tutkimusta alueen ihmisten hyväksi koulutuksen, tutkimus- ja kehitystyön sekä palvelutoiminnan avulla vastaten samalla alueen tarpeisiin esimerkiksi

tarjoamalla oikeanlaisia koulutusohjelmia palvelemaan alueen työvoiman tarvetta. Centria-ammattikorkeakoulu tekee tutkimus- ja kehittämistyötä yhteistyössä CENTRIA tutkimus ja kehitys -toiminimen kautta. (Salonen & Wiirilinna 2007, 12-13, 58.)

### **2.3 Aiemmat opinnäytetyöt**

Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelma on ollut toimeksiantajana kolmeen aikaisempaan sosionomeihin (AMK) liittyvään opinnäytetyöhön. Marja Lohvansuu ja Veera Mäenpää, Marja-Liisa Kiiveri sekä Marjo Jakola ja Katariina Moilanen ovat opinnäytetöissään tehneet tutkimuksia liittyen Ylivieskassa opiskelleisiin tai jo työllistyneisiin sosionomeihin (AMK).

Marja-Liisa Kiiveri on opinnäytetyössään "SOSIONOMI AMK; hyvinvoinnin ja monialaisen yhteistyön tekijä" (2008) tutkinut Ylivieskasta valmistuneiden sosionomien (AMK) sijoittumista työelämään. Tutkimuksessa selvitettiin sosionomin (AMK) työelämässä tarvitsemaa osaamista, ammatti-identiteetin kehittymistä sekä ideoita sosionomi (AMK) koulutuksen kehittämiseen Ylivieskassa. Tutkimusten tuloksista kävi ilmi, että suurin osa vastaajista oli saanut alan töitä sosionomiksi (AMK) valmistumisen jälkeen. Suuri osa heistä oli jäänyt töihin lähelle koulutuspaikkakuntaa. Valmistuneet sosionomit (AMK) painottivat koulutuksessa tärkeinä asioina työelämälähtöisyyttä, moniammatillisuutta, asiakastyön osaamista sekä sosiaalialan tuntemusta. Ammattitaidon kehittäminen oli heidän mielestään tärkeää. Koulutuksen laaja-alaisuudessa nähtiin kahta puolta. Toisaalta laaja-alaisuus oli hyvä, mutta pinnallisuutta pelättiin. Tästä syystä vastaajat painottivat erityisosaamisalueiden kehittämistä vaihtoehtoisten ammattiopintojen pohjalta hyvänä vaihtoehtona.

Marjo Jakolan ja Katariina Moilasen opinnäytetyössä "Sosionomin (AMK) koulutus ja työ" (2012) tarkoituksena oli selvittää Ylivieskasta valmistuneiden sosionomien (AMK) sijoittumista työelämään sekä saada valmistuneilta arvio saamastaan koulutuksesta ja sosionomin (AMK) työn tulevaisuudesta. Samoin kuin Kiiverin tutkimuksessa, tässäkin työssä kävi ilmi Ylivieskasta valmistuneiden sosionomien (AMK) sijoittuminen työhön lähialueelle. Koulutukseen vastaajat kaipasivat lisää käytännön ja teorian yhdistämistä sekä kurssivalikoimaan enemmän monipuolisuutta, vaikkakin arvostivat koulutuksesta saamaansa osaamista.

Marja Lohvansuun ja Veera Mäenpään "Tutkimus sosionomiharjoitteluista. Harjoittelukäytänteet Centria-ammattikorkeakoulussa Ylivieskan yksikössä" (2014) selvitti sosionomi (AMK) opiskelijoiden ja heidän lähiohjaajiensa kokemuksia ja kehittämisideoita sosionomi (AMK) harjoitteluista. Tuloksista kävi ilmi, että pääosin sosionomi (AMK) harjoittelut koettiin toimiviksi sekä opiskelijoiden että lähiohjaajien osalta. Kehittämistarpeina tutkimuksessa näkyi ohjauksen tärkeyden korostaminen, arviointikriteereiden selkeyttäminen sekä tavoitteiden realistisuus, koululta saatu tuki, harjoittelujaksojen määrän lisääminen sekä harjoitteluiden palkallisuus.

### 3 SOSIONOMI (AMK) KOULUTUS

Sosionomiksi (AMK) voi opiskella ammattikorkeakoulussa. Sosionomi (AMK) koulutus antaa valmiuksia erilaisissa sosiaalialan tehtävissä toimimiseen, joiden tarkoituksena on parantaa asiakkaiden hyvinvointia, toimintakykyä ja osallisuutta. Sosionomien (AMK) osaamisalueeseen kuuluu kasvatus-, opetus- ja ohjaustehtävät, kuntoutuksen, ohjauksen ja sosiaalisen tuen tehtävät, palvelutuotanto-, johtamis- ja kehittämistehtävät, sosiaalityön tehtävät sekä hoito- ja huolenpitotehtävät. Sosionomi (AMK) koulutus on laajuudeltaan 210 opintopistettä ja sen kesto on noin 3,5 vuotta. Koulutukseen kuuluu perus- ja ammattiopintoja, joihin sisältyy 45 opintopisteen harjoittelu sekä opinnäytetyö. (Innokylä 2014a; Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 14, 16.)

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien yleisenä tavoitteena on luoda opiskelijalle asiantuntijatehtäviin tarvittavat valmiudet ja teoreettinen tietopohja. Tavoitteena on myös se, että opiskelija saa koulutuksestaan valmiudet seurata alan kehittymistä ja kehittää ammattitaitoaan. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 15.) Sosionomi (AMK) koulutuksen ydintavoitteet ovat yhtenäiset kaikissa ammattikorkeakouluissa, mutta suuntautumisvaihtoehdot ja osaamisen painotusalueet saattavat vaihdella (Innokylä 2014a; Viinamäki & Pohjola 2009, 24).

Ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluu opiskelijan ammatillisen kasvun tukeminen sekä opetuksen antaminen asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Tutkimus- ja kehitystoimintaa ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyössä työelämän kanssa. Ammattikorkeakoulujen tulee tukea ja edistää yksilön elinikäistä oppimista. (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.)

Sosionomit (AMK) voivat suorittaa myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Sosionomin (AMK) ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ollut olemassa vuodesta 2002. Se suoritetaan työn ohella etä- ja monimuoto-opiskeluna. (Viinämäki & Pohjola 2009, 23.) Ennen ylempään ammattikorkeakoulutukseen hakeutumista hakijalla täytyy olla vähintään kolmen vuoden työkokemus sosionomina (AMK). Tutkinnon laajuus on 90 opintopistettä, johon kuuluu 30 opintopisteen opinnäytetyö. (Mäkinen ym. 2009, 14-15.)

### **3.1 Sosionomi (AMK) koulutuksen muovautuminen**

1980-luvulla sosiaalialalla oli useita eri opistoasteisia koulutuksia, joita olivat kehitysvammaistenohjaaja, sosiaaliohjaaja, sosiaalikasvattaja ja diakoni. Kolme ensimmäistä näistä yhdistettiin 1990-luvun lopulla sosiaalialan ohjaajan tutkinnoksi. (Mäkinen ym. 2009, 13.)

1990-luvulla oli käynnissä ammattikorkeakoulu-uudistus, jossa nostettiin aikaisempaa opistoasteen koulutustasoa. Tavoitteena oli näin parantaa koulutuksen laatua, lisätä joustavuutta, parantaa jatko-opintomahdollisuuksia sekä kehittää ja tehostaa toimintaa. (Raudaskoski 2009, 6.) Ensimmäisiä ammattikorkeakouluja alettiin vakinaistaa 1995 kun voimaan tuli laki ammattikorkeakouluopinnoista (Mäkinen ym. 2009, 13).

Sosiaalialan koulutus muutettiin opistoasteen koulutuksesta ammattikorkeakoulutukseksi 1990-luvun alussa. Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat koulutuksen alkuvaiheessa joutuneet hakemaan paikkaansa työelämässä, koska selkeää koulutus- tai työnimikettä ei ole ollut. (Vuorensyrjä, Borgman, Kemppainen, Mäntysaari & Pohjola 2006, 290.) Sosionomi (AMK) -tutkintonimike on otettu käyttöön vuonna 1999, jolloin sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakou-

lututkinto hajautui sosionomin (AMK), geronomin (AMK) ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK) tutkintonimikkeisiin. Sosionomin (AMK) jatkotutkinnot on kehitetty 2000-luvun alussa. (Vuorensyrjä ym. 2006, 289-290; Mäkinen ym. 2009, 14.)

### **3.2 Sosionomi (AMK) koulutuksen tuomat eväät työelämään**

Sosionomi (AMK) koulutuksesta opiskelija saa tietoja ja taitoja käytännön työhön sekä teoreettiset perustelut toiminnalleen. Opinnoissa painotetaan oman ammattitaidon jatkuvaa kehittämistä, alan kehityksen seuranta ja edistämistä, viestintää ja kielen kehitystä sekä kansainvälistä toimintaa. (Mäkinen ym. 2009, 18.) Kaikki sosiaalialan koulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut kuuluvat sosiaalialan ammattikorkeakouluverkostoon. Verkosto määrittää arvoikseen yhteistyön, vaikuttamisen ja kehittämisen. Tehtävänä sillä on luoda uusia toimintatapoja alan koulutukseen, tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä työelämään. (Innokylä 2014b.)

Sosiaalialan ammattilaisen tulee omata laaja ja monipuolinen tietoperusta sekä käytännön osaaminen. Työn pohjana tulee aina olla asiakaslähtöisyys, mikä vaatii työntekijältä yhteistyötä niin asiakkaan kuin muidenkin yhteistyötahojen kanssa. Moniammatillisen yhteistyön avulla on mahdollista löytää ratkaisuvaihtoehtoja, joita kukaan taho ei yksin voisi löytää. Tällä tavoin voidaan taata asiakkaalle mahdollisimman hyvät palvelut. Sosiaalialan koulutuksen yhtenä tavoitteena onkin kehittää opiskelijan yhteistyötaitoja niin, että hän voi tulevassa työssään toimia moniammatillisissa tiimeissä. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 13-14.)

Sosionomi (AMK) -tutkinnon tuottamassa osaamisessa näkyy arjen asiantuntijuus, vuorovaikutustaidot, käytännönläheisyys, neuvonta ja ohjaus sekä asiakkaan tukeminen ja rinnalla kulkeminen (Viinamäki & Pohjola 2009, 32). Erityisen tärkeänä osaamisalueena voidaan nähdä eettinen toiminta. Sosionomin (AMK) toimintaa

ohjaavat eettiset periaatteet, joita ovat ihmisarvo ja oikeudenmukaisuus, itsenäisyys ja elämänhallinta, syrjinnän ja väkivallan vastustaminen, osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä asiakkaan itsemääräämisoikeus ja yksityisyys. Nämä periaatteet ohjaavat myös sosiaalialan ammattikorkeakoulujen toimintaa. (Innokylä 2014b.)

### **3.3 Sosiaalialan koulutuksen tuottamat kompetenssit**

Kompetenssilla tarkoitetaan kykyjä, valmiuksia, taitoja ja ominaisuuksia suoriutua tehtävistä asetettujen kriteereiden mukaan (Mäkinen ym. 2009, 17). Kompetenssit kuvaavat osaamisen ideaalitason vaatimukset. Kompetenssien taustalla on arviot ja näkemykset sosionomien (AMK) työtehtävistä ja työnantajien vaatimuksista sekä lainsäädäntö. (Viinamäki & Pohjola 2009, 24-25.) Sosionomi (AMK) koulutuksen tuottamat kompetenssit ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, yhteiskunnallinen analyysitaito, reflektiivinen johtamis- ja kehittämisosaaminen sekä yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. (Innokylä 2014; Mäkinen ym. 2009, 18-19.)

Sosiaalialan eettinen osaaminen näkyy sisäistettyinä sosiaalialan arvoina ja ammattieettisinä periaatteina (Mäkinen ym. 2009, 18). Etiikan arviointi on yksi kehittyneen ammatillisuuden tunnusmerkki. Sosiaalialalla työn pohjana on aina etiikka, ihmisoikeudet ja lait. Nämä luovat pohjan työlle, jossa asiakas ja hänen elämänsä ovat keskiössä. Tarkoituksena on turvata asiakkaalle hyvä elämä ja erottaa oikea ja väärä toisistaan. (Talentia 2012.) Sosionomi (AMK) huomioi kaikessa toiminnassaan työn eettisyyden (Mäkinen ym. 2009, 18).



Asiakastyön osaamiseen kuuluu työn tekeminen asiakkaan tarpeista käsin teoreettisia menetelmiä soveltaen. Asiakkaan ja työntekijän välillä on tällöin mahdollisimman tasa-arvoinen vuorovaikutussuhde. (Mäkinen ym. 2009, 18.) Asiakastyön osaamista on myös erilaisten ja eri-ikäisten sekä erilaisista elämäntilanteista ja konteksteista olevien asiakkaiden tavoitteellinen tukeminen ja heidän voimavarojensa näkeminen (Sosiaaliportti 2012).

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen näkyy sosionomin (AMK) palvelujärjestelmän ja lainsäädännön tuntemuksena sekä kyynä käyttää tätä tuntemusta työssään (Mäkinen ym. 2009, 18-19). Palveluiden muutosten hahmottaminen ja palveluiden kehittäminen sekä palveluiden tarpeenmukainen suuntaaminen asiakkaille, palveluohjaus ja moniammatillinen osaaminen näkyvät toiminnassa (Sosiaaliportti 2012).

Yhteiskunnallinen analyysitaito näkyy sosionomin (AMK) taitona ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan välistä suhdetta ja toimia työssään sen edellyttämällä tavalla (Mäkinen ym. 2009, 19). Sosiaalisten ongelmien jäsentämisen taito sekä sosiaalisten toimintaedellytysten ja yhteiskunnallisen päätöksenteon välisen yhteyden ymmärtämisen taito kuuluvat tähän kompetenssiin (Sosiaaliportti 2012).

Reflektiivistä kehittämis- ja johtamisosaamista on sosionomin (AMK) kyky käyttää reflektiivistä ja tutkivaa työtettä sekä kyky arvioida ja tuottaa tietoa. Tähän kuuluu myös esimiestyötaidot sekä työn kehittäminen. (Mäkinen ym. 2009, 19.) Teoriatiedon soveltaminen käytäntöön sekä sosiaalialan osaamisen, työyhteisöjen ja palvelujen kehittäminen ja johtaminen moniammatillisesti on reflektiivistä kehittämis- ja johtamisosaamista (Sosiaaliportti 2012).

Yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen on ymmärtämystä yhteisöjen toimintaperiaatteista ja kulttuureista sekä vaikuttamista niihin (Mäki-

nen ym. 2009, 19). Kansalais- ja viranomaisverkostoissa toimiminen ja yhteiskunnalliseen arvokeskusteluun osallistuminen sekä vaikuttaminen päätöksentekoon epätasa-arvon purkamiseksi on hyvää yhteisöllistä osaamista ja yhteiskunnallista vaikuttamista (Sosiaaliportti 2012).

### **3.4 Sosionomi (AMK) koulutus Ylivieskassa**

Sosiaalialan koulutus on Ylivieskassa alkanut vuonna 1993 opistoasteisella sosiaaliohjaajakoulutuksella. Vuotta aikaisemmin, 1992, aloitettiin Kokkolassa ammattikorkeakoulutoiminta, joka laajeni 1996 Pietarsaareen, Haapajärvelle ja Ylivieskaan. Tuolloin ammattikorkeakoulun koulutustarjontaan tuli sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, joka 1999 vahvistettiin sosionomi (AMK) tutkintonimikkeeksi. Ensimmäiset sosiaalialan ammattikorkeakouluopiskelijat aloittivat Ylivieskassa vuonna 1996 ja seuraavana vuonna aloitti jo ensimmäinen aikuis-koulutusryhmä. (Raudaskoski 2009, 6-7.)

Sosionomin (AMK) suuntautumisvaihtoehdot ovat Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikössä muuttuneet useaan kertaan vuosien varrella. Vuosina 1996-1999 valittavana suuntaaviksi opinnoiksi oli joko sosiaalitekniikka tai moniammatilliset yhteisöpalvelut. Vuonna 2000 näiden lisäksi valittavaksi tuli sosiaalialan varhaiskasvatustyö. Sosiaalitekniikka vaihtui hyvinvointitekniikkaan muiden suuntaavien opintojen pysyessä samoina lukuvuonna 2003-2004. (Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu 1996, 2000, 2003.)

Vuonna 2005 valittavaksi tuli kaksi suuntausvaihtoehtoa: kasvatusta ja perhetyötä sekä palveluohjaus. Kasvatusta ja perhetyötä muuttui varhaiskasvatusta ja perhetyöksi vuonna 2009. Vuodesta 2012 saakka Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikössä on sosionomeille (AMK) ollut valittavana joko varhaiskasvatusta tai

sosiaalihjauksen suuntaavat opinnot. (Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu 2005, 2009, 2012.)

Varhaiskasvatuksen opinnoissa kehitetään taitoja edistää ja tukea lasten ja perheiden hyvinvointia. Varhaiskasvatuksen 60 opintopisteen suoritettuaan saa opiskelija lastentarhanopettajan kelpoisuuden. (Centria-ammattikorkeakoulu 2014b.) Sosionomin (AMK) osaamisalueina varhaiskasvatuksessa voidaan nähdä sosiaalipedagoginen osaaminen sekä kasvun tukeminen ja ohjaus arjessa erilaisissa elämäntilanteissa ja eri kehityksen vaiheissa. Varhaiskasvatukseen suuntautunut sosionomi (AMK) tuntee hyvin varhaiskasvatuksen tavoitteet, menetelmät ja sisältöalueet sekä lapsen kasvun ja kehityksen vaiheet. Lisäksi sosionomin (AMK) osaamisalueena varhaiskasvatuksessa näkyy reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen. (Happo 2008, 106.)

Sosiaalihjauksen opinnoissa opetellaan asiakasohjauksen taitoja sekä tutustutaan asiantuntijaverkostoon. Sosiaalihjauksen opinnot suoritettuaan opiskelijalla on valmiudet toimia sosiaalihjauksen tehtävissä. (Centria-ammattikorkeakoulu 2014b.) Sosiaalihjaus sisältää ohjauksen, neuvonnan ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä tukitoimien suorittamista asiakkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Sosiaalihjauksessa sosionomin (AMK) asiakastyöosaamisen perusta on ohjauskeskustelun osaamisessa. Ohjaustilanne sisältää tärkeitä elementtejä, joita ovat aika, huomio, kunnioitus, dialogisuus ja toivo. Sosiaalihjaaja tuntee myös sosiaalipalveluita koskevat lait ja sosiaaliturvajärjestelmän. (Tietäväinen 2008, 178-180.)

## 4 SOSIONOMIT (AMK) TYÖELÄMÄSSÄ

Sosionomit (AMK) voivat valmistuttuaan työskennellä hyvin monissa eri työpaikoissa sosiaalialalla eri asiakasryhmien kanssa (Mäkinen ym. 2009, 86). Valmistuneista sosionomeista (AMK) yli puolet työskentelee sosiaalipalveluissa erilaisissa ohjaustehtävissä. Heidän työnkuvaansa kuuluu ohjausta, tukemista, neuvontaa ja arjessa auttamista. Keskeisimpiä tehtävälajeita ovat lastensuojelu, päivähoito, lapsi- ja nuorisotyö, perhetyö sekä kuntouttava työtoiminta. (Vuorensyrjä ym. 2006, 290.) Yleisimpiä sosionomin (AMK) työnimikkeitä ovat ohjaaja, sosiaaliohjaaja ja perhetyöntekijä sekä lastentarhanopettaja (Vuorensyrjä ym. 2006, 290).

Sosionomin (AMK) suuntautumisvaihtoehtoja ovat varhaiskasvatus, nuorisotyö, lastensuojelu, monikulttuurinen työ, vanhustyö, vammaistyö, kuntoutus sekä mielenterveys-, päihde- ja kriisityö. Varhaiskasvatukseen, nuorisotyöhön tai lastensuojeluun suuntautuneet sosionomit (AMK) voivat työskennellä esimerkiksi päiväkodeissa, koulukodeissa tai lastenkodeissa sekä kansalaisjärjestöissä ja kunnan nuorisotoimissa ohjaus- ja kasvatustehtävissä. Vanhusten, vammaisten, maahanmuuttajien sekä mielenterveys- ja päihdeongelmaisten parissa sosionomi (AMK) voi työskennellä esimerkiksi kotipalvelussa, kehitysvammalaitoksessa, vastaanotokeskuksessa tai katkaisuhuitolaitoksessa. Tällöin sosionomin (AMK) työ koostuu asiakkaiden ohjauksesta, hoidosta, sosiaalisesta kuntoutuksesta sekä syrjäytymisen ehkäisemisestä. (Opintoluotsi 2014.)

### 4.1 Sosionomin (AMK) ydinosaaminen

Sosionomin (AMK) ydinosaaminen koostuu tiedoista ja taidoista toimia yksilön, ryhmän tai yhteisön parhaaksi arvoperustan mukaisesti. Sosionomin (AMK) eri-

tyisosaamiseen kuuluu prosessien tunnistaminen, avaaminen ja johtaminen. (Vuorensyrjä ym. 2006, 228.) Ammatillinen pätevyys sekä teoretieto luovat edellytykset sosiaalialan asiantuntijuudelle. Kuitenkin myös yksilölliset tekijät ja persoona vaikuttavat, sillä ne ovat sosiaalialalla työskentelevän tärkeitä työvälineitä. (Mäkinen ym. 2009, 19.)

Sosiaalialan ammattien vahvuutena pidetään niiden laaja-alaisuutta ja kokonaisvaltaisuutta, asiakastyön osaamista ja ympäröivän yhteiskunnan tuntemusta. Asiakas nähdään aina osana suurempaa kokonaisuutta ja arjen ja vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan. Ongelmia tarkastellaan suhteessa asiakkaan ympäristöön, toimintaan, ihmissuhteisiin, arkeen ja kuvaan itsestä. Sosiaalialalla painotetaan yksilön voimavaroja ja sosiaalisen verkoston merkitystä hyvinvoinnin rakennusaineena. Työn jatkuva kehittäminen, muutoksissa toimiminen ja reflektointi ovat sosionomin (AMK) työssä aina mukana. (Aho 1999, 329; Rantanen & Toikko 2008, 95-96.)

Sosiaalialan työssä suhde asiakkaaseen on suhteellisen tasa-arvoinen. Asiakas nähdään oman elämänsä ja tilanteensa asiantuntijana ja hänet pyritään ottamaan mukaan toteutuksen lisäksi myös toiminnan suunnitteluun. Työskentely tapahtuu yleensä asiakkaan arjessa ja arjen merkitystä sosiaalialalla korostetaankin. Sosiaalialan työssä erityisen tärkeänä pidetään sitä, että työntekijä aidosti kohtaa asiakkaan ja on läsnä. Lisäksi työntekijän tulee käyttää hyödyksi moniammatillista verkostoa asiakkaan tueksi. (Aho 1999, 331-332.)

#### **4.2 Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus**

Ammatillinen kasvu on psyykkis-emotionaalista kasvua laajempaan ammatillisuuteen. Se on prosessi joka etenee ammatin valinnan kautta ammattiin kasvami-

seen ja siitä ammatissa kehittymiseen. (Mäkinen ym. 2009, 33.) Sitä voidaan kuvata erilaisten vaiheiden kautta.

Dreyfusin ja Dreyfusin määrittelevät ammatillisuudelle viisi tasoa, joita ovat aloittelija, kehittynyt aloittelija, pätevä, taitaja ja asiantuntija. Heap on myös määritellyt ammattillisuuden kehittymisen viiteen vaiheeseen, joita ovat itsekeskeisyyden vaihe, "vajoa tai ui" -vaihe, tilanteiden ymmärtämisen muttei osaamisen vaihe, ymmärryksen mukaan toimimisen vaihe sekä ammattitaidon välittäminen toisille. Ora-Hyytiäisellä on myös omat viisi askeltaan ammatillisessa kehittämisessä. Näitä ovat maallikkoauttajan roolista siirtyminen vaiheeseen, jossa koetaan kuuluu ammattikuntaan. Tämän jälkeen tulee vaihe, jossa toimitaan yksin osana yhteisöä. Neljännessä vaiheessa esille tulee ammatillisen kasvun kulttuurinen ja ammatillinen ajattelu ja viidennessä vaiheessa näkyvät siirtymävaiheiden ristiriidat. Kaikissa näissä vaihemalleissa näkyy alussa epävarmuus, kokemuksen puute ja itseen keskittyminen kun taas myöhemmissä vaiheissa toiminta automatisoituu ja työhön suhtautuu kriittisemmin tilanteiden tullessa tutuiksi. (Mäkinen ym. 2009, 38-41.)

Ammatillisen kehittymisen edellytyksenä on työn ja oman itsen jatkuva reflektointi. Oma henkilökohtainen ammattitaito on kaiken pohjana. (Aho 1999, 332-333.) Ammattitaidolla tarkoitetaan koulutuksen ja kokemuksen myötä saatua pätevyyttä ammatissa toimimiseen (Mäkinen ym. 2009, 34). Siihen kuuluu hiljainen tieto, joka koostuu kokemuksista, oman itsen tuntemisesta, toiseen suhtautumisesta ja intuitiosta. Erilaisten toimintatapojen etsiminen, kokeileminen ja arvioiminen kuuluu kaikkeen sosiaalialan työhön, sillä asiakkaat ovat ainutkertaisia ja yksilöllisiä. (Aho 1999, 332-333.)

Ongelmien selvittäminen uusia ratkaisumalleja mieltien ja soveltaen kehittää omaa ammatillisuutta. Sosiaalialan työssä kohtaa jatkuvasti uusia haasteita, joihin

täytyy miettiä ratkaisuvaihtoehtoja. Jatkuva toiminnan kehittäminen sekä yksin että yhdessä muiden työntekijöiden ja asiakkaiden kanssa luo perustan sosiaalialan ammattitaidolle. Sosiaalialalla työskentelevän tulee rohkeasti kokeilla ja kysellä ja etsiä ratkaisuja. (Aho 1999, 333.)

Asiantuntijuus sisältää teoreettisen osaamisen, ammattilaisen oman käytännön kokemuksen ja ammattieettisen osaamisen (Mäkinen ym. 2009, 34-35). Ammatillinen kehittyminen vaatii laajaa ja monipuolista osaamista. Asiantuntijalta löytyy työhön tarvittavat tiedot ja taidot sekä tuntemus työprosesseista ja -ympäristöstä. Hän löytää alansa ongelmat ja pystyy prosessoimaan niitä sekä suhtautuu asioihin kriittisesti. Hän osaa peilata eteen tulevia ongelmia tutkittuun tietoon ja voi näin löytää vaihtoehtoisia ratkaisuja tilanteisiin. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 15.) Sosiaalialan asiantuntijuus rakentuu työntekijän, työtehtävien ja kontekstin jatkuvassa vuorovaikutuksessa (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 15-16).

### **4.3 Ammatti-identiteetti**

Ammatti-identiteetti on yksilöllinen käsitys ja ymmärrys itsestä ammattilaisena. Siihen sisältyy kuva itsestä suhteessa ammatillisuuteen ja työhön sekä käsitykset siitä millaiseksi haluaa ammatissaan ja työssään tulla. Ammatti-identiteetti rakentuu sen pohjalta mitä ihminen pitää ammatissaan tärkeänä. Tähän liittyvät olennaisesti arvot, etiikka, tavoitteet ja uskomukset. Identiteetti voidaan jakaa persoonalliseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Ammatillisessa identiteetissä usein sosiaalinen identiteetti nousee aluksi vahvasti esille. Kun henkilö on oppinut ja sisäistänyt ammatissaan vaadittavat taidot, voi hän paremmin tuoda omaa persoonallisuuttaan esille. Ammatti-identiteetti onkin sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin vuoropuhelua. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2010, 46, 62; Mäkinen ym. 2009, 34.)

Ammatti-identiteetti voidaan nähdä myös hyvin laajana kokonaisuutena, johon kuuluu yksilön omakohtainen suhde yhteiskunnan toimintaan ja työnjakoon. Tällöin ammatillinen identiteetti on sitä, miten yksilö näkee oman paikkansa, asemansa ja osallisuutensa yhtenä yhteiskunnan toimijana. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2010, 64.) Ammatti-identiteettiin kehittymiseen liittyvät yhteiskunnalliset, yhteisölliset ja persoonalliset tekijät. Yhteiskunnallisiin tekijöihin kuuluu työelämän muuttuminen kuhunkin aikaan sopivaksi. Yhteisöllinen ulottuvuus sisältää työyhteisön merkityksen yksilön ammatillisen kasvun kannalta. Persoonalliseen ammatti-identiteetti kehittyy työkokemusten myötä. Tähän ammatti-identiteetin osaan kuuluu yksilön arvot, ihmiskäsitys, uskomukset, taidot ja tiedot. (Mäkinen ym. 2009, 36-37.)

#### **4.4 Sosionomin (AMK) kelpoisuudet**

Sosionomin (AMK) kelpoisuutta eri tehtäviin määrittää 2005 voimaan tullut laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005.)

Kelpoisuuslain 6§ mukaan sosionomi (AMK) on kelpoinen sosiaaliohjaajaksi. Käytössä olevia työnimikkeitä ovat muun muassa palveluohjaaja, ohjaaja, perhetyöntekijä, päihdetyön, vanhustyön tai kehitysvammahuollon ohjaaja (Talentia 2005, 18).

Sosionomi (AMK) voi kelpoisuuslain 7§ mukaan työskennellä lastentarhanopettajana, jos hän on suorittanut varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot. Nämä opinnot suorittanut



henkilö on lisäksi kelpoinen työskentelemään lasten päivähoidon ammatillisissa johtotehtävissä.

Lain 12§ määrittää, että kelpoisuusvaatimuksista voidaan poiketa tilapäisesti enintään vuodeksi, jos tehtävään ei saada kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöä. Tällöinkin tehtävään valittavalla henkilöllä tulee kuitenkin olla opintojensa perusteella riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Koulukuraattorin ammattinimikettä ei kelpoisuusvaatimuksista löydy. 1.8.2014 voimaan astuneessa oppilas- ja opiskelijahuollon lainsäädännössä mainitaan, että koulukuraattorin toimintaan sovelletaan kelpoisuuslain 11§, joka määrittää kelpoisuudeksi tehtävään soveltuvan ammattitutkinnon tai muun soveltuvan koulutuksen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Tämän lakiuudistuksen mukaan sosionomi (AMK) on kelpoinen toimimaan koulukuraattorina.

Sosiaalialalla on paljon keskusteltu sosiaalityöntekijöiden ja sosionomien (AMK) työnjaosta. Sosiaalialan korkeakoulutusten tuottamista pätevyyksistä keskustelu oli erityisen vilkaista vuonna 2006, jolloin keskustelussa oli lähinnä sosionomin (AMK) pätevyys sosiaalityöntekijän tehtäviin. Tällöin sosionomin (AMK) laajaa työkenttää ei vielä kovin hyvin yleisesti tunnettu. (Viinamäki 2008, 200.)

Sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittanut ei ole kelpoinen tekemään sosiaalityötä, eikä opintoja lueta hyväksi sosiaalityön tutkintoa varten. Muissa Euroopan maissa samantasoisesta tutkinnosta tällainen jatkokoulutusväylä on mahdollinen tai tutkinto luetaan suoraan hyväksi sosiaalityöhön. Kansainvälisten kokemusten, työvoimatarpeen, osaamisen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen myötä tulisi sosiaalityön koulutusta miettiä ja tarkastella kelpoisuuslakia uudestaan esimerkiksi niin, että sosionomin ylempi AMK -tutkinto voitaisiin lukea kelpoiseksi sosiaalityöhön. (Lehmusto 2010, 85-87.)

## 5 PROJEKTIN TAUSTA JA TARKOITUS

Opinnäytetyöni aihe nousi Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelman toiveesta päivittää vuonna 2009 ilmestynyt julkaisu "Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa". Kyseiseen julkaisuun on kerätty uratarinoita Ylivieskasta valmistuneilta sosionomeilta (AMK).

Tämän projektin myötä syntynyt uusi julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" (LIITE 2) on rakennettu samalla tapaa kuin edentäjänsäkin. Nimensä mukaisesti se sisältää 21 tarinaa Ylivieskasta valmistuneilta sosionomeilta (AMK). Osa tarinan kertojista on samoja kuin aikaisemmasakin julkaisussa, mutta mukana on myös uusia tuttavuuksia. Julkaisun tarkoituksena on selkeyttää sosionomin (AMK) moninaista työkenttää ja osaamista. Tästä syystä haastateltavien valinta julkaisuun tapahtui valikoiden.

Julkaisu toimii esitemateriaalina Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelmalle. Julkaisusta esimerkiksi alan opiskelijat voivat saada ideoita sosiaalialan harjoittelu- ja työpaikoista tai sosionomi (AMK) opintoja miettivän on mahdollista saada käytännön tietoa alasta. Julkaisun teon tavoitteena oli saada selville missä Ylivieskasta valmistuneet sosionomit (AMK) työskentelevät, mitä heille kuuluu juuri nyt sekä millaisia eväitä he ovat koulutuksesta työhönsä saaneet. Vuosina 1996-2013 on Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksiköstä valmistunut 450 sosionomi (AMK) tutkinnon suorittanutta. Nämä 21 uratarinaa ovat valmistuneiden joukosta vajaat viisi prosenttia.

Tarinat julkaisuun on kerätty haastatteluin ja sähköpostikyselyin. Joitain tarkennuksia on tehty myös puhelimitse. Ensisijaisena toiveena oli toteuttaa kaikki haastattelut kasvotusten, mutta välimatkan tai tiukkojen aikataulujen vuoksi tapaami-

sia ei ollut aina mahdollista järjestää. Tästä syystä osa tarinoiden materiaalista kerättiin sähköpostia apuna käyttäen. Henkilöiden tavoittelu julkaisuun osallistumista varten tapahtui sekä sähköpostitse että puhelimitse.

Kysymykset haastatteluihin ja kyselyihin mietittiin kunkin julkaisuun osallistuvan henkilön kohdalla yksilöllisesti. Tällä tavoin menettelemällä pyrittiin saamaan mahdollisimman monipuolinen kuva sosionomin (AMK) työstä ja osaamisesta. Samaa kysymysrunkoa ei voinut muutoinkaan aina käyttää, sillä joissain tarinoissa kertojia olikin yhden sijasta kaksi. Kuitenkin kaikissa haastatteluissa ja kyselyissä kysyttiin työnkuvasta, sosionomi (AMK) koulutuksen tuomista eväistä omaan työhön sekä lisä- ja täydennyskoulutuksesta. Muut kysymykset vaihtelivat hieman henkilön, työpaikan ja työnkuvan mukaan. Kysymyksiä yhdessä haastattelussa tai kyselyssä oli seitsemästä kymmeneen. Osa tarinoissa kerrotuista asioista on tullut myös kysymysten ulkopuolelta ja kysymykset ovat haastattelutilanteessakin saattaneet hiukan muuttua. Siksi jokaisella tarinalla on omanlainen runkonsa.

Uratarinat on toteutettu käyttäen narratiivista eli tarinallista tutkimusmetodia. Narratiivisen tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtäminen ja ajattelun ja elämän jäsentäminen tarinoiden avulla. Tarinat kertovat niiden päähenkilöiden tarkoituksista, arvoista ja käsityksistä. Narratiivisessa lähestymistavassa näkyy aikaperspektiivi: nykyhetken lisäksi ihmisellä on myös historia ja tulevaisuus, jotka vaikuttavat hänen identiteettiinsä. (Liikka 2003, 19.)

## 6 PROJEKTIN ETENEMINEN

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen tammikuussa 2014 keskustelemalla työn toteuttamisesta ja tavoitteista Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelman edustajan Marja Savolaisen kanssa. Kävimme läpi aikaisempaa julkaisua ja mietimme miten sitä voisi kehittää. Tulimme siihen tulokseen, että pääpaino uudessa julkaisussa on sosionomien (AMK) erilaisten työpaikkojen ja työnkuvien esittelyllä, vaikkakin koitimme myös saada mahdollisimman monelle aloittaneelle vuosikurssille edustajansa. Lähdimme miettimään mahdollisia haastateltavia sen pohjalta, missä he työskentelevät, jotta aineistosta saataisiin mahdollisimman kattava. Sovimme, että haastateltavia tulee olemaan noin 20, jotta sosionomin työnkuvien laajuus tulisi hyvin esille. Aineistonkeruutavaksi muotoutui sekä haastattelu että sähköpostikysely.

Alkuseminaarini pidin helmikuussa 2014. Samoihin aikoihin tapasin myös mediatekniikan opiskelijat, joiden tehtävänä oli huolehtia julkaisun taitosta ja valokuvauksesta. Myöhemmin toinen heistä jättäytyi projektista pois. Lähdin toteuttamaan projektia yhteistyössä työparini Irina Lensun kanssa.

Työnjakomme oli selkeä. Minun tehtävänäni oli etsiä tarinoiden kertojat, kerätä materiaali tarinoihin joko haastattelun tai sähköpostikyselyn avulla, kirjoittaa tarina materiaalin pohjalta sekä hyväksyttää se henkilöllä, josta se kertoi. Kun olin saanut tarinan tekstille hyväksynnän, lähetin sen työparilleni Irinalle taittoa varten. Hänen tehtävänä oli valokuvata tarinoiden kertojat sekä koota tekstit ja kuvat yhteen julkaisuksi, jota koulu voisi käyttää esitemateriaalinaan. Koululta sain hyvin apua julkaisuun kysyttävien sosionomien (AMK) valintaan ja tavoitteluun.

Ensimmäisen haastattelun julkaisuun tein helmikuussa 2014. Ihmisten tavoittelu sekä haastatteluiden ja kyselyiden teko jatkui aina syyskuulle 2014 saakka, jolloin olin saanut kerättyä kokoon melko kattavan aineiston, kirjoittanut sen pohjalta 21 tarinaa ja siirtänyt ne julkaisun taittajalle. Valmis julkaisu saatiin painettua loka-kuussa 2014.

## 7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

### 7.1 Projektin tuotoksen ja prosessin pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selventää sosionomin (AMK) laajaa työnkuvaa ja osaamista sekä tuoda se paremmin ihmisten tietoisuuteen. Tämä tapahtui haastatteluin ja sähköpostikyselyin keräämällä mahdollisimman erilaisissa työpaikoissa työskenteleviltä Ylivieskasta valmistuneilta sosionomeilta (AMK) uratarinoita "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" nimiseen julkaisuun. Kaikki julkaisussa olevat 21 tarinaa on kirjoitettu tarinan päähenkilön tai -henkilöiden kertoman pohjalta.

Julkaisussa omasta työstään kertovat kolme sosiaalialan yrittäjää, kotihoidon palveluesimies, lastensuojelun ja perhetyön työntekijä, perhepäivähoidonohjaaja, kaksi koulukuraattoria, aikuissosiaalityön ja vammaispalveluiden sosiaaliohjaajat sekä hanke- ja projektityöntekijöitä. Heidän lisäksi tarinansa kertoo myös nuorten yksilövalmentaja, perhepalveluohjaaja, kaksi lastentarhanopettajaa, perhekeskustoiminnan koordinaattori, Kelan palvelupäällikkö, toimistonhoitaja sekä mielenterveyskuntoutujien asumis- ja kuntoutuspalveluyksikön ohjaaja, mielenterveysyhdistyksen toiminnanohjaaja ja vammaisten asumispalveluyksikön asumisohjaaja.

Opinnäytetyöni teoriataustassa olen kuvannut sosionomin (AMK) keskeiset työalueet ja asiakasryhmät. Näitä ovat varhaiskasvatus, lastensuojelu, nuorisotyö monikulttuurinen työ, vanhustyö, vammaistyö, kuntoutus sekä mielenterveys-, päihde- ja kriisityö (Opintoluotsi 2014). Monikulttuurista työtä lukuun ottamatta kaikille näille työalueille ja asiakasryhmille löytyi omat edustajansa julkaisusta.

Näin ollen julkaisu pääsee mielestäni melko hyvin tavoitteeseensa sosionomin (AMK) laajan työnkuvan ja osaamisen selkeyttäjänä.

Koen projektin aikana oppineeni paljon. Kierrellessäni useissa eri sosiaalialan työpaikoissa ja keskustellessani valmistuneiden sosionomien (AMK) kanssa, olen itse oppinut paljon lisää siitä mitä kaikkea sosionomin (AMK) työ voikaan olla. Olen itsekin yllättynyt siitä kuinka laaja sosionomin (AMK) työkenttä onkaan ja kuinka paljon erilaista osaamista tällä kentällä vaaditaan.

Sosiaalialan laaja-alaisuus tuokin omat haasteensa sosionomi (AMK) koulutukseen sekä sosionomin (AMK) työhön. Monissa haastatteluissa esille nousi itsensä ikuinen kouluttaminen. Vaikka haastatellut kokivatkin sosionomi (AMK) koulutuksen hyväksi ja monipuoliseksi, kokivat he, että työ kuitenkin opettaa vielä paljon lisää ja oppia joutuu hankkimaan paljon koulutuksen jälkeenkin. Monet haastatellut olivatkin saaneet lisä- ja täydennyskoulutusta ainakin työpaikan järjestäminä kursseina. Osalla oli haaveissa vielä lähteä jatkamaan opiskelua. Teoriataustassani kuvasinkin yhdeksi ammattikorkeakoulun tehtäväksi yksilön elinikäisen oppimisen tukemisen ja edistämisen (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351).

Kaikilta haastattelemltani sosionomeilta (AMK) löytyi aito innostus ja halu ihmisten kanssa tehtävään työhön. Sosionomikoulutuksen tuottamat kompetenssit tulivat hyvin haastatteluissa esille. Koska sosionomit (AMK) voivat työskennellä niin monessa eri paikassa, vaihtelivat myös kompetenssien painotuspisteet. Joku sosionomi (AMK) tarvitsi työssään enemmän palvelujärjestelmäosaamista kun taas toinen tarvitsi enemmän johtamisosaamista. Kuitenkin näen, että kaikilla sosionomeilla (AMK) oli osaamista kaikilta kompetenssialueilta ja he tekivät töitä ammattitaitonsa kehittämiseksi. Minusta oli hienoa huomata, että kaikilla julkaisuun osallistuneilla sosionomeilla (AMK) oli runsaasti juuri sellaista tietoa ja osaamista, jota he työssään tarvitsivat. Vaikka moni heistä myönsikin kaipaavansa lisää tietoa

ja osaamista työnsä tueksi, minulle ei missään välissä tullut tunnetta, etteivätkö he olisi oman työnsä asiantuntijoita.

Koulutuksen kehittymisestä ja sosionomin (AMK) paikan löytymisestä työelämässä tuli puhetta haastatteluja tehtäessä, mutta itse julkaisusta tietoa jouduttiin osin karsimaan, jotta tarinoista ei tulisi liian pitkiä. Etenkin ensimmäisistä Ylivieskassa aloittaneista vuosikursseista tulevat sosionomit (AMK) kertoivat siitä kuinka eivät koulusta lähtiessäkään olleet oikein varmoja siitä, millainen on heidän paikkansa työelämässä. Myöhemmin valmistuneet sosionomit (AMK) eivät enää niinkään ottaneet asiaa puheeksi. Tämä kertoo paljonkin sosionomin (AMK) paikan vakiintumisesta sosiaalialalla.

Mielestäni projektin tuloksena syntynyt julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" selkeyttää melko hyvin sosionomin (AMK) laajaa työnkuvaa ja osaamista. Koska sosiaaliala on niin laaja, olisi tähän julkaisuun ollut mahdotonta löytää edustajaa kaikista työpaikoista, joissa sosionomi (AMK) voi työskennellä. Kuitenkin lähes kaikki asiakasryhmät ovat julkaisussa edustettuina.

Julkaisusta pyydettiin myös palautetta muutamalta sosiaalialan aikuisopiskelijalta. Saadun palautteen mukaan julkaisun sisältö oli mielenkiintoinen ja monipuolinen ja se toi hyvin esiin sosionomin (AMK) erilaisia työpaikkoja. Julkaisua keuhuttiin selkeäksi, pirteäksi ja hyvin suunnitelluksi. Tekstit olivat saadun palautteen mukaan sopivan lyhyitä ja uratarinoiden kertojat oli valikoitu hyvin. Kaiken kaikkiaan julkaisun sisällöstä saatu palaute oli hyvin positiivista, vaikkakin kehitettävääkin aina löytyy.



## 7.2 Luotettavuuden pohdinta

Opinnäytetyöni luotettavuutta voidaan mitata soveltaen laadullisen tutkimusmenetelmän luotettavuuden arviointia. Laadullisessa tutkimuksessa ydinasioina voidaan nähdä henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Siksi luotettavuutta mietittäessä tulisi pohtia kuvausten selitysten luotettavuutta. Tärkeää on myös pohtia sitä kuinka tarkat ovat selostukset tutkimuksen eri vaiheista sekä perustella tulkinnan tulokset. (Hirsjärvi ym. 2008, 227-228.)

Julkaisussa "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" kuvaan henkilöitä, paikkoja ja joitain tapahtumiakin. Kuvausten selitykset näen melko luotettavina yksilön kannalta ajateltuna. Tarkastutin kirjoittamani tarinat aina henkilöillä, joilta oli kerännyt materiaalin tarinaa varten. Tässä vaiheessa pyysin heitä kommentoimaan tekstiä ja ilmoittamaan, jos siinä oli virheitä tai he halusivat siihen jotain lisätä, poistaa tai jotain siitä muuttaa. Halusin ehdottomasti saada jokaiselle kirjoitetulle tekstile hyväksynnän ennen kuin laitoin sitä eteenpäin taittoa varten. Melkein kaikista teksteistä löytyikin jotain korjattavaa ja kirjoitusvaiheessa tarvitsin joskus myös itse tarkennuksia, jotta tarina saatiin kirjoitettua. Koska tarinan päähenkilöt ovat itse saaneet tarinansa tarkastaa, koen niiden olevan luotettavia kertomuksia kunkin päähenkilön omasta työstä, omista ajatuksista ja mielipiteistä. Tokikaan näitä tarinoita ei voida yleistää esimerkiksi muihin samantyyppisissä työpaikoissa työskenteleviin sosionomeihin (AMK), sillä jokainen tarinoista on vain sen päähenkilön oma tarina ja näkemys omasta työstään ja koulutuksestaan.

Raporttiosuudessani olen kuvannut lyhyesti projektini vaiheet, mutta tulkintoja kerrotuista tarinoista en ole tehnyt, koska opinnäytetyöni ei varsinaisesti ole laadullinen tutkimus, jossa tulkintoja tulisi tehdä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä sen sijaan pyritään ohjeistamaan, opastamaan tai järjeistämään tai järjestämään

toimintaa (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Työn kriteereitä ovat asiasisällön sopivuus kohderyhmälle, käytettävyys, houkuttelevuus, selkeys, informatiivisuus ja johdonmukaisuus (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53). Projektin tuloksena syntynyt julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" toimii Centria-ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön sosiaalialan koulutusohjelman esitemateriaalina ja sen tarkoituksena on selventää esimerkiksi mahdollisille tuleville opiskelijoille sosionomin (AMK) työnkuvaa. Mielestäni julkaisu on kohderyhmälle sopiva, selkeä, informatiivinen ja johdonmukainen ja sille tulee koululla olemaan käyttöä.

### 7.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tämä uusi julkaisu "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" on jatkoa vuonna 2009 ilmestyneelle "Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa" -nimiselle julkaisulle. Toivon tämänkin julkaisun saavan myöhemmin jatko-osan, jotta sosionomin (AMK) arvokas työ ja osaaminen eivät pääsisi unohtumaan. Sosiaaliala muuttuu kokoajan ja sosionomeillekin (AMK) löytyy uusia työmahdollisuuksia, joista voidaan kertoa esimerkiksi tällaisessa julkaisussa. Toisaalta olisi mielenkiintoista myöhemmin tavoitella samoja sosionomeja (AMK), jotka ovat osallistuneet tähän julkaisuun ja kysellä onko heidän työnkuvansa tästä julkaisusta muuttunut. Aivan niin kuin joidenkin kohdalla tehtiin jo tässä julkaisussa.

Jatkotutkimusaiheena voisin ehdottaa sosionomien (AMK) urapolkujen selvittämisestä. Eli mitä sosionomit (AMK) ovat tehneet ennen sosionomi (AMK) koulutusta, miten he ovat koulutukseen päätyneet, millaista työtä he sosionomeina (AMK) ovat tehneet tai tekevät ja ovatko pysyneet alalla, kouluttautuneet lisää tai vaihtaneet toiselle alalle.

Koska sosionomit (AMK) ovat vielä melko tuore ammattiryhmä, olisi mielenkiintoista saada tietää kuinka moni sosionomiksi (AMK) opiskellut tekee sosionomin (AMK) töitä jopa eläkeikään asti vai onko sosionomiopinnot vain vaihe, josta edetään jonnekin muualle ja kouluttautua lisää. Tästä ei kuitenkaan saada tietoa vielä pitkiin aikoihin, mikäli odotellaan sosionomeja (AMK), jotka ovat lähteneet sosionomiopintoihin heti toisen asteen opintojen jälkeen.

#### **7.4 22. uratarina**

Koska kirjoittamastani julkaisusta "Sosionomikoulutusta Ylivieskassa - 21 sosionomin (AMK) uratarinaa" puuttui oma edustajansa monikulttuurisesta työstä, olen kirjoittanut ehdotelman millainen voisi olla vielä 22. uratarina, jossa kertojana olisi sosionomi (AMK), joka työskentelee lastentarhanopettajana monikulttuurisessa päiväkodissa. Seuraava tarina on siis fiktiivinen, mutta tottakin se voisi olla.

#### "Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia"

Maahanmuuttajat joutuvat usein kohtaamaan ennakkoluuloja. Sonja Sosionomi tekee työtä sen eteen, että maahanmuuttajien lapset pääsisivät osaksi suomalaista yhteiskuntaa jo aivan elämän alkutaipaleella, eivätkä joutuisi syrjinnän kohteiksi.

Sonja työskentelee lastentarhanopettajana Kameleontin päiväkodissa. Kameleontti on monikulttuurinen päiväkotikoti, jossa on sekä suomalaisia että ulkomaalaistaustaisia lapsia. Tärkeänä Kameleontissa pidetään sitä, että jo lapsena opitaan se, että kaikki ihmiset ovat yhtä tärkeitä ja yhtä arvokkaita. Tämä toimii päiväkodin toiminnan ohjenuorana.

"Kameleonttihan on eläin, joka pystyy mukautumaan ympäristöönsä ja tulemaan ikään kuin osaksi sitä. Siksi nimi on mielestäni osuva. Tärkeimpänä tavoitteena meillä on luoda jokaiselle lapselle yhtäläiset mahdollisuudet joukkoon kuulumiseen", Sonja kertoo.

Sonjan työ on pitkälti päiväkodin normaalin arjen pyörittämistä suunnitteluineen, toteutuksineen ja arvioineineen. Hänen vastualueenaan on kuitenkin myös järjestää erilaisia tempauksia ja tapahtumia maahanmuuttajien kotiutumisen edistämiseksi sekä tuodakseen monikulttuurisuutta paremmin ihmisten tietoon. Päiväkodilta vieraillaan usein erimerkiksi läheisessä ikäihmisten palvelutalossa.

Sosionomikoulutuksesta Sonja kokee saaneensa arvokasta tietoa työnsä tueksi. Erityisen tärkeänä hän pitää sosiaalialan arvojen sisäistymistä toimintaan sekä etiikkaa. "Ihmisiä me kaikki ollaan, kaikki erilaisia, mutta kaikki samanarvoisia", kiteyttää Sonja tärkeintä oppimaansa.

## LÄHTEET

Aho, P. 1999. Haasteet ja asiantuntijuus sosiaalialan työssä. Porvoo: WSOY.

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Centria-ammattikorkeakoulu. 2014a. Centria-ammattikorkeakoulu kouluttaa, tutkii ja kehittää. Www-dokumentti. Saatavissa:

<http://web.centria.fi/Page.aspx?id=44&p1=44&p2=44>. Luettu 12.10.2014.

Centria-ammattikorkeakoulu. 2014b. Sosionomikoulutus. Www-dokumentti. Saatavissa:

<http://hakeminen.centria.fi/Haeammattikorkeakouluun.aspx?id=183&p1=21&p2=64&menu=1&l=1>. Luettu 23.6.2014.

Centria-ammattikorkeakoulu. 2014c. Strategia 2020. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

<http://web.centria.fi/Page.aspx?id=2021&p1=44&p2=2021>. Luettu 12.10.2014.

Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2010. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksesta Asunmaa, T. & Räihä, P. (toim.) Samalta viivalta 4 - Valtakunnallisen kasvatusalan valintayhteistyöverkoston (VAKAVA) kirjallisen kokeen aineisto 2010. s. 45-67. Pdf-tiedosto. Saatavissa:

[http://scholar.google.fi/scholar?q=anneli+etel%C3%A4pelto+luovuus,+oppiminen+ja+asiantuntijuus&hl=fi&as\\_sdt=0&as\\_vis=1&oi=scholart&sa=X&ei=vC9PVMbYKYH-ygP9zYHwDw&ved=0CCsQgQMwAA](http://scholar.google.fi/scholar?q=anneli+etel%C3%A4pelto+luovuus,+oppiminen+ja+asiantuntijuus&hl=fi&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholart&sa=X&ei=vC9PVMbYKYH-ygP9zYHwDw&ved=0CCsQgQMwAA). Luettu 28.10.2014.

Happo, I. 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksesta Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. s. 88-98.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.-14., osin uudistettu painos. Keuruu: Otava.

Hohenthal, T., Lapiolahti, P., Sipola, T. & Väyrynen, J. 2012. Alumnitoiminta osaksi korkeakoulujen työelämäkumppanuutta. Teoksesta Hohenthal, T. (toim.) Työelämäkumppanuutta rakentamassa. Centria tutkimus ja kehitys. Centria ammattikorkeakoulu. s. 37-45.

Innokylä. 2014a. Sosionomi (amk) -tutkinto. Www-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.innokyla.fi/sosionomi-amk-tutkinto>. Luettu 20.10.2014.

Innokylä. 2014b. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston tavoitteet ja toiminta. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.innokyla.fi/verkoston-tavoitteet-ja-toiminta>. Luettu 20.10.2014.

Jakola, M. & Moilanen, K. 2012. SOSIONOMIN (AMK) KOULUTUS JA TYÖ. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 1996. Opinto-opas lukuvuosi 1996-1997. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 2000. Opinto-opas lukuvuosi 2000-2001. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 2003. Opinto-opas lukuvuosi 2003-2004. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 2005. Opinto-opas lukuvuosi 2005-2006. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 2009. Opinto-opas lukuvuosi 2009-2010. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. 2012. Opinto-opas lukuvuosi 2012-2013. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Kiiveri, M. 2008. SOSIONOMI AMK; hyvinvoinnin ja monialaisen yhteistyön tekijä. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Koivula, U. & Lehmusto, A. 2010. Sosionomi (AMK) koulutus eurooppalaisessa viitekehyksessä - Havaintoja ja vertailua. Teoksesta Viinamäki, L. (toim.) Sosionomi (AMK & ylempi AMK) kansainvälistyvillä koulutus- ja työmarkkinoilla. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2010. s. 73-88.

Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005.

Liikka, M. 2003. TARINALLINEN LÄHESTYMISTAPA YKSILÖN JA YHTEISÖN SUHTEEN TUTKIMISEEN - Yksilöiden identiteetti- ja organisaation kollektiiviseen narratiiviseen identiteettiin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos.

Lohvansuu, M. & Mäenpää, V. 2014. TUTKIMUS SOSIONOMIHARJOITTELUIS-  
TA - Harjoittelukäytänteet Centria-ammattikorkeakoulussa Ylivieskan yksikössä.  
Opinnäytetyö. Centria ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosiono-  
mi. Helsinki: WSOYpro.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiske-  
lijahuoltolaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. 30.11.2012.  
Pdf-tiedosto. Saatavissa:

[http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla\\_koulutus/oppila  
s\\_ja\\_opiskelijahuolto/index.html?lang=fi](http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/oppilas_ja_opiskelijahuolto/index.html?lang=fi). Luettu 25.6.2014.

Opintoluotsi. 2014. Sosiaaliala. Www-dokumentti. Saatavissa:

[http://www.opintoluotsi.fi/fi-  
FI/koulutusalat\\_ja\\_ammattit/opetusohjelma.aspx?StudyProgrammeId=f1eae001-  
dfa1-466f-b6ce-5e2d4aecc900](http://www.opintoluotsi.fi/fi-FI/koulutusalat_ja_ammattit/opetusohjelma.aspx?StudyProgrammeId=f1eae001-dfa1-466f-b6ce-5e2d4aecc900). Luettu 20.10.2014.

Rantanen, T. & Toikko, T. 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja sosiaalityön tut-  
kimus. Teoksesta Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK)  
asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammatti-  
korkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. s. 88-98.

Raudaskoski, L. 2009. Katsaus Ylivieskan sosiaalialan koulutuksen kehittymiseen  
kouluasteelta ammattikorkeakoulutukseen. Julkaisusta Savolainen, M. (toim.) So-  
sionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa. Ylivieska: Keski-Pohjanmaan ammatti-  
korkeakoulu. s. 6-9.

Salonen, P. & Wiirilinna, J. 2007. Tuulia tulevista - muistoja menneiltä - Keski-  
Pohjanmaan ammattikorkeakoulu 15 vuotta. Kokkola: ArtPrint Oy.

Savolainen, M. 2009. Urapolkujen varrelta 9.9.2009. Julkaisusta Savolainen, M.  
(toim.) Sosionomi (AMK) koulutusta Ylivieskassa. Ylivieska: Keski-Pohjanmaan  
ammattikorkeakoulu. s. 4-5.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia Ry. 2012. Arki, arvot,  
elämä, etiikka - Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Pdf-tiedosto. Saatavissa:  
[http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QF  
jAA&url=http%3A%2F%2Fwww.talentia.fi%2Ffiles%2F558%2FEtiikkaopas\\_2012.p  
df&ei=VwqxU5eSFsOwywOe3oGICQ&usg=AFQjCNFmYEBNuKfV3BPdGvgvj74  
Bp4cZSg&bvm=bv.69837884,d.bGQ](http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.talentia.fi%2Ffiles%2F558%2FEtiikkaopas_2012.pdf&ei=VwqxU5eSFsOwywOe3oGICQ&usg=AFQjCNFmYEBNuKfV3BPdGvgvj74Bp4cZSg&bvm=bv.69837884,d.bGQ). Luettu 30.6.2014.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia Ry. 2005. Sosiaalialan koulutukset ja kelpoisuudet. Kinestasis Oy. Painotalo Auranen Oy.

Sosiaaliportti. 2012. ECTS kompetenssit - Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) -tutkinto. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala\\_ammattikorkeakouluissa/sosionomi\\_amk\\_tutkinto/ects\\_kompetenssit/](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/). Luettu 30.6.2014.

Tietäväinen, S. 2008. Palveluohjaus sosionomin osaamisalueena Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. s. 173-189.

Viinamäki, L. 2008. Sosionomi (AMK) koulutus- ja työmarkkinakansalaisena. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. s. 190-207.

Viinamäki, L. & Pohjola, A. 2009. Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneiden näkemykset osaamisestaan ja paikastaan työmarkkinoilla. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) Sosionomilta eivät hommat lopu - Ammattikäytäntöjen kehittäminen haasteena sosionomi AMK -tutkinnoissa. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 1/2009. s. 22-38.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuorensyrjä, M., Borgman, M., Kemppainen, T., Mäntysaari M. & Pohjola, A. 2006. Sosiaalialan osaajat 2015. Tampere: Yliopistopaino.



Esimerkkejä haastatteluissa ja kyselyissä käytetyistä kysymyksistä

Kertoisitko lyhyesti työstäsi ja työpaikastasi?

Millainen on työnkuvasi ja mikä on työnimikkeesi?

Mikä työssäsi on parasta, mikä haastavinta?

Mitkä ovat työsi tähtihetkiä?

Miksi juuri tämä työ?

Mihin haluat työlläsi vaikuttaa?

Miten päädyit työhösi?

Mitkä ovat työntekijän tärkeimpiä piirteitä tässä työssä?

Mitä haluat ihmisten tietävän työstäsi?

Oletko päässyt itse luomaan työnkuvaasi?

Oliko sinulle jo opiskellessa selvää, että haluat tehdä juuri tällaista työtä?

Mistä sait idean yrityksen perustamiseen?

Mitkä ovat yrittäjyyden haasteet ja mahdollisuudet?

Miten päädyit sosionomiopintoihin?

Oletko tyytyväinen alavalintaasi? Miksi?

Mitä hyötyä ajattelet olevan siitä, että olet juuri valmistunut sosionomiksi?

Millainen järjestö on työnantajana?

Kuvailisitko koulutus- ja urapolkuasi.

Mitä olet tehnyt ennen tätä työtä?

Millainen on pohjakoulutuksesi?

Millaisia eväitä olet saanut sosionomikoulutuksesta työhösi?

Mihin asioihin kaipaisit lisää oppia koulutuksesta?

Millaisia tietoja ja taitoja olet sosionomikoulutuksesta työhösi saanut?

Onko sinulla lisä- tai täydennyskoulutusta?

Millaiset ovat tulevaisuudensuunnitelmasi?

Onko sinulla mielessä muuta mitä haluat sanoa?



# Sosionomikoulutusta Ylivieskassa

21 sosionomin (AMK)  
uratarinaa



# Sosionomiutta selkiyttämässä

Sosionomit (AMK) ovat sosiaalialan ammattilaisia, joiden tehtävänä on tukea ihmisten hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta ja selviytymistä ajassa. Tämän julkaisun tarkoituksena on selvittää sosionomien (AMK) laaja-alaista osaamista sosiaalialan kentällä.

Julkaisuun on kerätty 21 tarinaa Centria-ammattikorkeakoulusta Ylivieskan yksiköstä valmistuneilta sosionomeilta (AMK). Tarinoissaan sosionomit (AMK) kertovat työstään ja koulutuksestaan. Tarinoiden kertojat on valikoitu niin, että sosiaaliala olisi mahdollisimman monipuolisesti edustettuna.

Julkaisu on toteutettu opinnäyte työnäni. Sen pohjana on toiminut aiempi vuonna 2009 ilmestynyt julkaisu, joka on tehty osana sosionomien (AMK) projektityön opintoja. Uudessa julkaisussa on osin mukana jo aiemmassa julkaisussa olleita henkilöitä, mutta myös uusia tuttavuuksia.

Julkaisija: Centria-ammattikorkeakoulu  
Tekstit: Iida Vaarapuro  
Taitto: Irina Lensu  
Kuvat: Janne Heikkilä, Irina Lensu, haastateltavan oma kuva

Tarinoiden koonti ja kirjoittaminen on ollut mielenkiintoinen ja antoisa prosessi, jossa olen itse oppinut paljon. Yksin en kuitenkaan olisi saanut julkaisusta tällaista kuin se nyt on. Marja Savolainen on ollut korvaamattomana apuna etsimässä henkilöitä julkaisuun ja ilman mediatekniikan opiskelijaa Irina Lensua ei julkaisun ulkoasu olisi läheilekään tätä luokkaa. Suuret kiitokset kuuluu myös julkaisussa pääosassa näyteleville sosiaalialan ammattilaisille, joita ilman tätä julkaisua ei olisi syntynyt.

Minulle julkaisun teko on opettanut paljon uutta alasta, jota itsekkin opiskelen. Toivon julkaisun tuovan teillekin uusia ajatuksia sosionomiudesta. Tekeväthän he erittäin arvokasta työtä ihmisten parissa.

*Iida Vaarapuro, sosionomiohjelmaja*

Ohjaus: Marja Savolainen, Maarit Tammisto  
Tekninen tuki: Janne Heikkilä  
Painopaikka: Centria-ammattikorkeakoulun omatarvepaino

# Sisällysluettelo

Sosionomikoulutus Ylivieskassa	5
Salla Huhtala	6
Niina Peltokorpi	9
Johanna Nissinen	10
Reetta Lievonen	13
Marjo Haikola	15
Marjaana Pihlajamaa	17
Kirsi Myllylä	18
Maarit Eskola ja Mervi Perttala	20
Johanna Nyysölä	23
Niina Nevala	25
Anrika Kiiskilä	27
Anu Räisälä	28
Kajsa Pouttu	30
Elina Komulainen ja Jaana Männistö	32
Pirkko Säily	35
Mira Perälä	36
Maria Harakka	38
Anna-Majaja Nygård	41
Vesa Tornberg	43
Sari Vierimaa	45
Jenni Jyrinki	46





## Sosionomikoulutus Ylivieskassa

**Y**hteiskunnassa vallitsevat muutokset heijastuvat monin tavoin ihmisten elämässä. Haasteet näyttäytyvät ennen kaikkea eristä monisyisimpänä ja moniulotteisena myös ihmisten elämässä ja arjessa. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset heijastuvat nopeasti sosiaalialan työhen. Sosiaalialan ammattihenkilöstöä tarvitaan aina toteuttamaan ja tuottamaan hyvinvointipalveluita, vaikka yhteiskunnan taloudellinen tilanne olisi heikko. Palveluiden tuottamisessa vaatteina ovat taloudellisesti tehokkaat ja laadukkaat toimintamallit, jotka vastaavat toimijoilta vahvaa kehittämisosaaamista.

Sosiaaliala tarvitsee edellä mainittujen haasteiden edessä ammattitaitoisia ja osaavia henkilöitä. Lapsia syntyy, väestö ikääntyy, nuorten syrjäytyminen on todellisuutta, aikuisia työssäkäyviä voi kohdata yllättäen työttömyys jne. Ihmisten arjen elämäntilanteen haasteet ovat monenkirjaisia ja läsnä aina sosiaalialan työssä. Näitä haasteita sosionomi tulee kohtaamaan tulevassa työssään. Työ vaatii monipuolista osaamista sekä valmiuksia työkäytäntöjen kehittämiseen. Mutta sosionomin työ tarjoaa myös mielenkiintoista ja laaja-alaisen vuorovaikutteista työn asiakkaiden parissa.

Sosiaalialan koulutus profiloituu suhteessa toimintaympäristönsä vahvana alueelliseen kehittämistyön toimijana. Tämä vaatii koulutukselta hyvät yhteistyö- verkostot alueen työelämässä. Hyviä työelämäyhteyksiä ylläpidämme tekemällä opinnäytetöitä, kehittämistehtäviä ja projekteja työelämässä. Työharjoittelut ovat yksi

laaja ja keikein yhteistyömuoto työelämän kanssa. Aikellinen yhteistyö näkyy myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa alueen eri koulutusorganisaatioiden ja työelämän kanssa tehtävissä laajammissa haasteissa.

Sosiaalialan koulutuksessa voi suorittaa sosionomi (AMK) -tutkinnon, joka on laajuudeltaan 210 op ja kestoltaan 3,5 vuotta. Sosiaalialan koulutuksessa syvennävät opinnot suuntautuvat joko varhaiskasvatukseen tai sosiaaliohjaukseen. Lastentarhanopettajan kelpoisuuden saa suorittaessa 60 opintopistettä varhaiskasvatukseen suuntautuneita opintoja. Sosionomikoulutuksessa voi suorittaa myös sosiaalialan ohjauksen syvennävät opintoja 60 opintopistettä.

Sosiaaliala on viime vuosina ollut yksi suosituimmista aloista sekä ammattikorkeakoulussamme että valtakunnallisesti muissakin ammattikorkeakouluissa. Sosiaalialan ammatilliset tehtävät arvokasta käytännöllä-heistä työtä ihmisten parissa, puolustavat heikommassa asemassa olevia, edistävät ihmisten perusoikeuksien toteutumista ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Sosiaalialan korkeasti koulutetuilla ammatillisilla on edessään monipuoliset uramahdollisuudet ja tulevaisuudessa työllisyysnäkyvät näyttävät hyvältä.

Antoisia lukuhetkiä tarinoide n parissa.

*KT Leena Raudaskoski*

*Koulutusohjelmajohtaja, sosionomikoulutus Ylivieska*

# Salla Huhtala

## Este vai mahdollisuus?

Asiakkaiden aito ymmärtäminen on sosiaalialalla erityisen tärkeää. Oman kokemuksensa kautta Salla Huhtala osaa auttaa asiakkaansa asemaan ja antaa vastauksia kysymyksiin, joita asiakas ei välttämättä osaa edes kysyä.

Salla työskentelee toimistonhoitajan sijaisena Pohjois-Pohjanmaan Näkövammaiset ry:llä Oulussa. Hänen työhönsä kuuluu erilaiset toimistotyöt muun muassa jäsenrekisterin ylläpito ja kokousten valmistelu sekä erilaiset tapahtumien järjestäminen. Sosionomin osaaminen tulee esille erityisesti kerrottaessa asiakkaille erilaisista palveluista ja ohjatesa asiakasta näihin. Sallalla on paljon tietoa esimerkiksi tuijista ja etuuksista sekä avustaja-asioista ja kuljetuspalveluista.

Tärkeänä työssään Salla pitää ennakkokoulujen murtaamista. Oppilaitosten kanssa yhteistyö on hänen mielestään tärkeää. Kokeemus kouluttajana hän kiteyttää kertomassa näkövammaisuuteen liittyvistä teemoista oman kokemuksensa pohjalta.

Salla on ollut Pohjois-Pohjanmaan Näkövammaiset ry:n toiminnassa mukana jo yli kymmenen vuotta. Kun Ouluun haettiin toimistonhoitajaa, oli Salla ensilyöntiasemassa sillä Salla tunsi yhdistyksen ja toisaalta yhdistyksen väki tunsi Sallan.

Näkövammaisuudessaan Salla näkee kaksi puolta. Työssään hän kokee tärkeänä sen, että on vertainen

asiakkaiden kanssa ja osaa kertoa palveluista sekä oman kokemuksensa että tiedon kautta. Toisaalta se, että itse näe, asettaa työlle omat haasteensa. "Se mikä on se vahvuus, on myös se hankalin juttu", Salla tuumii.

Sosiaalialalla Salla on joutunut usein kohtaamaan ennakkokoululoja ja rooliristiriitaa. Vaikka Salla on sosiaalialan ammattilainen, mielestään hänet usein asiakkaaksi vammaisuutensa perusteella. "Vammaisella sosiaalialan ammattilaisella asiakkaan rooli istuu tiukassa", Salla harmittelee.

Sosionomikoulutuksen Salla kokee hyväksi, kun vain löytäisi sen oman paikkansa työelämässä. Nykyinen työ kun ei täysin vastaa koulutusta. Salla harmittaa kuitenkin sosiaalialan ristiriitaisuus. Periaatteessa vammaisten työllistämistä tuetaan, mutta käytännössä näin ei kuitenkaan aina ole. Salla ajattelee tämän johtuvan siitä, että apuvälineistä ole tarpeeksi tietoa. Apuvälineiden turvin näkövammaisen voi työskennellä siinä missä muutkin. Salla on itse sitä hyvänä esimerkkinä.

Näkövammaisuus ei siis ole sosiaalialallaakaan este, se voi olla myös mahdollisuus. Salla haluaakin muistuttaa ihmisiä siitä, että asioilla on monta puolta. "Näkövammaisuus haakaloittaa, mutta avaa myös ovia. Se mitä näkee, saattaa altistaa ennakkokoululoille. Kun yhdistetään huomiot näkevien kanssa, saadaan hyvä kokonaiskuva."



Sosiaalialalla Salla on joutunut usein kohtaamaan ennakkokoululoja ja rooliristiriitaa.

“Se mikä on se vahvuus, on myös se hankalin juttu”





# Niina Peltokorpi

## Positiivinen arjen tukija

**N**iina Peltokorpi teki toisen sosionomiharjoittelunsa Villamissä. Hän huomasi työn olevan juuri sitä mitä haluaa tehdä ja siksi Niinan ei tarvinnut kausa miettiä mitä sance, kun hänelle tarjottiin töitä talosta. Koulun ja työn yhteensovittaminen oli haastavaa, mutta se kannatti. Nyt Niina työskentelee Vanamossa.

Niinan työhön kuuluvat perhetyön eri muodot sekä tukihenkilötoiminta. Perhetyö on arjen, vanhemmuuden ja kasvatuksellisten haasteiden yhdessä ratkaisemista. Asiakasperheiden arjen ongelmat uhkaavat lasten perusturvallisuutta, siksi Niinasta on tärkeää, että koko perhe saa apua. Vaikeuksien pyritään yhdessä löytämään ratkaisua vahvuuksien ja voimavarojen kautta. Työ on käytännön apua, psykososiaalista tukea sekä verkostotyötä.

Tukihenkilötoiminnassa pyritään löytämään lapsen tai nuoren vahvuuksia esimerkiksi harrastustoiminnan avulla. Viikkeit, kiireettömyys ja yhteinen toiminta luovat hyvän mahdollisuuden kasvatukseen keskusteluille. Tukihenkilötoiminta voi olla myös jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten auttamista omille siivilleen.

”Tärkeää lasten suojelutyössä on kiireettömyys, kannustava ja positiivinen työote sekä avoimuus työntekijän ja asiakkaan välillä”, Niina luonnehtii.

Tukihenkilötoiminnassa pyritään löytämään vahvuuksia esim. harrastustoiminnan avulla.



Niinasta on mukavaa työskennellä lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa parissa. ”Tässä työssä oppii joka päivä uusia asioita ja saa käyttää omaa luovuuttaan”, kuvaa Niina työnsä parhaita puolia.

Parhaiten sosionomikoulutuksesta Niinan mieleen ovat jääneet dialogisuus ja reflektio taito. Niina on kokenut nämä hyödylliseksi jokapäiväisessä työssään.

Työn haasteeksi Niina kertoo työaikojen suunnittelun ja kirjallisiin töihin liittyvät asiat. Hänen mielestään on tärkeää löytää kontaktityön keikkeitä riittävästi aikaa myös suunnittelulle ja ajatuksille.

Niina kokee saaneensa sosionomikoulutuksesta kattavan teoriapohjan, mutta menetelmäosaamisesta hän on saanut parhaan opin työharjoittelun ja työn kautta. Hyvinä Niina näkee sen, että opinnoissa käydään läpi erilaisia sosiaalialan työmuotoja sekä esitellään riittävästi asiakasryhmiä, sillä hänellä ei koulun lähtöä vielä ollut varmuutta omasta sijoittumisestaan työelämällä.

Nyt Niina on kuitenkin löytänyt oman paikkansa työelämässä. Hän lukee työnsä ohessa psykologian opinnoita avoimissa yliopistoissa ja haaveissa on vielä joskus suorittaa perheterapian opinnot.

### Tiesitkö?

Vanamo on Raudasmäen Sosiaalipalvelut Oyn perhe- ja asiantuntijapalveluyksikkö. Se tarjoaa perhetyön eri muotoja, nuorten- ja koulunkäynnin tukipalveluja sekä sijaishuollon asiantuntijapalveluja. Yrityksellä on myös kaksi lastensuojeluyksikköä: Villamissa ja Viljami.

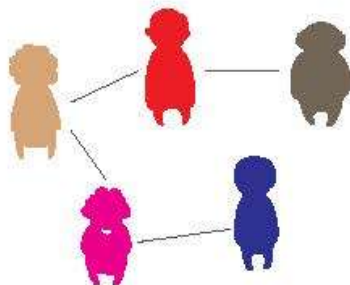
# Johanna Nissinen

## Käytännön töistä esimieheksi

Johanna Nissinen kävi mielessään pohdintaa olisiko sosiaali- tai terveysala enemmän hänen juttuunsa. Sosiaalipuolue veti puoleensa, sillä Johanna halusi työskennellä varhaiskasvatuksessa. Koulun aikana mieli kuitenkin muuttui. Johanna kävi harjoittelussa Sievin kotihoidossa ja viihtyi siellä. Myöhemmin Johanna otti yhteyttä **Peruspalveluhuoltajayhdistys Kallion hoitoon**, ja sai palvelusmiehen paikasta Ylivieskasta.

Johannan työhön kuuluu esimiehenä toimiminen kotihoidon henkilöstölle, päivittäisen työn organisointia, yhteistyö hoitajien ja yhteistyötoimijoiden kanssa, vastuu budjetista ja talousasioista sekä henkilöstöhallinto.

Opintojen sa aikana Johanna työskenteli palvelutalossa Sievissä. Sen hän kokee hyödyllisenä nykyisessä työssään: "Se on antanut tosi hyvän pohjan tähän. Musta tuntuu että ehkä en ois uskaltanut tulla jos ei olisi ihmettä ollut sitä kokemusta."



Parasta Johannan mukaan hänen työssään on työskentely ihmisten kanssa. Vaikka suora asiakastyö ei paljoa olekaan, kokee Johanna työnsä merkitykselliseksi: "Ku tekkee hyvin sitä yhteistyötä työntekijöiden kanssa niin sillä on suora vaikutus sinne asiakkaisiin asti". Työssään mielekkäimmäksi Johanna kokee myös kotihoidon heikentyneiden ja pienten lasten asioiden löytämisen ajasta. Hyvä palaute tuntuu myös aina kivalta.

Sosionomikoulutuksesta Johanna kokee saaneensa työhönsä paljon. Vastuunkaato, työskentely omalla persoonalla ja ristiriitatilanteiden ratkominen ovat esimieheksi suurista linjoista, joita koulussa on oppinut. Alavalinta tuntuu oikealta, sillä Johanna suorittaa sosionomin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Terveydenhoitopuoltakaan Johannaa ei tarvinnut kokeksaan hyliä. "Oon kiitollinen että tämä on kuitenkin niin lähellä myös sitä työtä mitä sinä vaiheessa haikailin", kertoo Johanna työstään tyytyväisenä.

"Ku tekkee hyvin sitä yhteistyötä työntekijöiden kanssa niin sillä on suora vaikutus sinne asiakkaisiin asti!"





# Reetta Lievonen

## Töihin harjoittelun kautta

**R**eetta Lievonen teki viimeisen sosionomiharjoittelunsa **Oulaisten perusturvatoimistossa**. Kun hänen silloinen ohjaajansa siirtyi muihin tehtäviin, sai Reetta puhelun entisestä harjoittelupaikastaan. Hänelle tarjottiin perhepäivähoito-ohjaajan ajaisuuksia. Kun kyseinen työpaikka myöhemmin tuli yleiseen hakuun, valittiin Reetta vakituiseksi virkaan.

Reetta toimii esimiehenä kotona lapsia hoitaville perhepäivähoitajille. Hoitajat ovat hänen yhteydessä kun heillä on kysyttävää tai he tarvitsevat apua käytännön järjestelyissä. Reetta järjestää esimerkiksi lapsille varahoitopaikan kun hoitajat pitävät yltyövapaitaan. Hänen työkuvaansa kuuluu myös päivähoitomaksujen määrittäminen ja päätösten tekeminen, työvuorot ja hoidon tarpeen muutosten kirjaaminen sekä tietojen syöttäminen ohjelmiin.

Työnsä Reetta kuvailee monipuoliseksi. Hänestä on mukava, että tietokoneella työskentelyn vastapainona on muun muassa puhelin- ja asiakaspalvelua. Reetan työkuva on melko laaja ja siihen kuuluu perhepäivähoidon lisäksi paljon myös muita päivähoito-asioiden hoitoa.

Lukion jälkeen Reetta lähti opiskelemaan vaate- ja tekstiiliteknikkaa. Vuoden jälkeen hän tuli siihen tulokseen, että ala tuntunut omalta. Työvoimatoimiston kautta hän päätyi harjoittelupaikalle ryhmikseen, jossa innostui töistä lasten parissa. Niinpä Reetta suuntausi sosionomikoulutukseen tähtäimessään lastentarhanopettajan pätevyys.

Valmistuttuaan sosionomiksi Reetta teki hetken aikaa töitä lastentarhanopettajana. Kun häntä sitten kysyttiin perhepäivähoito-ohjaajan sijaiseksi, halusi Reetta kuitenkin tarttua tilaisuuteen ja ottaa haasteen vastaan.

Sosionomikoulutuksen Reetta kokee sopivan työhönsä hyvin. Koska yhteistyötä tehdään esimerkiksi lastensuojelun ja perhetyön kanssa, on hyvä että koulutus on antanut tietoa myös näistä. Reetta on kuitenkin sitä mieltä, että käytännön asiat lopulta oppii kuitenkin vasta työssä.

Reetta on tällä hetkellä tyytyväinen työhönsä. Haaveissa hänellä on kuitenkin ehkä vielä joskus suorittaa esi-koulunopettajan pätevyys.

*Yhteistyötä tehdään esimerkiksi lastensuojelun ja perhetyön kanssa*





# Maarit Eskola ja Mervi Perttula

## Ajattelemalla ratkaisuihin

"Tie sin jo varhain, että haluan tehdä työtä lasten- ja nuorten parissa. Ensimmäisin haaveilin opettajuudesta, mutta sosiaaliala ja erityisesti lastensuojelu alkoi jossain vaiheessa vetää myös puoleensa. Sosionomiopintojen aluttua pöngäsin **koulukuraattorin** ammattinimikkeiden joukosta ja ilahduin kun huomasin, että tuossa työssäni yhdistyvät molemmat mielenkiintoni kohteet." (Mervi)

"Työ on haastavaa mutta antoisaa työtä, jossa jokainen päivä on erilainen. Työssä saa olla tekemisissä eri ikäisten kanssa, lasten, nuorten ja aikuisten." (Maarit)

Mervi Perttula ja Maarit Eskola tekevät tärkeää työtä lasten, nuorten ja perheiden hyväksi. He molemmat toimivat koulukuraattoreina, Mervi Alavieskassa ja Maarit Ylivieskassa.

Mervin ja Maaritin mukaan koulukuraattorilta vaaditaan joustavuutta, organisointi- ja paineensietokykyä, dialogisuutta sekä kykyä kohdata ja olla läsnä. Kuraattorin on tärkeä tuntee lasten, nuorten ja perheiden palvelujärjestelmät sekä koulujärjestelmät ja lait. Tärkeää on myös tuntee lasten ja nuorten kasvu ja kehitys sekä nuorisokulttuurit. Erikoisten työmenetelmien tietämys



ja itsenäisen työskentelyn taidot ovat avainasemassa.

Mervin mukaan sosionomikoulutus sopii hyvin kuraattorin työhön. Koulutuksesta saa hyvän ja laajan tietopohjan sosiaalityöhön. Koska koulukuraattorin ei tarvitse tehdä hallinnollisia päätöksiä, on sosionomikoulutus häneen mukaan se tehtävä, johon riittävä. Lisää tietoa kuraattorin työhön voisi kuitenkin saada erilisistä sosiaalityön opinnoista ja psykologista sosionomikoulutuksesta.

Sekä Mervillä että Maaritilla on haaveissa ylempi AMK-tutkinto tai sosiaalityön opinnot yliopistossa. Tietoa on tähän mennessä kerätty sosionomikoulutuksen lisäksi avoimen yliopiston kasvatusieteiden ja sosiaalityön opinnoista sekä pienistä työhön liittyvistä koulutuksista.

Kuraattorin työ sisältää paljon mietinnän aiheita ja asioiden ratkomista. Mielestäni täytyykin pitää Nalle Puhin sanat: "Kun olet ajatellut, voit päättää hyvin tärkeisiin ratkaisuihin."



## Tiesitkö?

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä on tehdä ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä sekä tukea oppilaita heidän sosiaalisessa kasvussaan. Koulukuraattori on mukana sosiaalisten ongelmien tunnistamisessa ja niihin puuttumisessa esim. silloin jos arki ei suju tai oppilaalla on vaikeuksia vuorovaikutussuhteissaan. Koulukuraattoritoiminnan avulla pyritään ennaltaehkäisemään sosiaalisia ja psykologisia vaikeuksia tai poistamaan niitä eakä yksilö että koulutasolla. Työhön kuuluu sekä asiakas- että oppilashuoltotyötä.





# Marjo Haikola

”Ei tähän työhön varmasti  
ikinä valmiiksi tule”

**M**arjo Haikola kokee nuorten ja aikuisten perissa työskentelyn olevan lähellä sydäntään. Sikäpä hän viihtyy työssään **Peruspalvelukuntayhtymä Kallion aikuissosiaalityössä**.

Marjon työnsä kuuluu kuntouttavan työtoiminnan koordinaatioon sekä yhteistyötoiminnan järjestäjien kanssa. Asiakkaina on muun muassa nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä. Tämän lisäksi Marjon työnsä kuuluu myös toimien tulotukityöhön. Marjo muistuttaa, että asiakkuuden taustalla voi olla myös pelkkä taloudellinen tai hetkellinen kriisitilanne ilman sen suurempaa muuta ongelmaa.

Marjo toimii vuonna 2014 Jokilaaksojen sosiaalipäivystykseen ja Kallion alueen yhdyshenkilönä. Sosiaalipäivystys kuuluu myös sosiaaliohjaajien työnsä, johon sosionomit osallistuvat työperiaanaan sosiaaliohjaajien kanssa.

Marjo kokee sosionomikoulutuksensa hyvänä sen, että käytännön kokemusta saa paljon jo opiskeluaikana. Työharjoittelut antavat laaja-alaisen kuvan sosiaalialan työtehtävistä. Sosionomeilla on Marjon mukaan myös

hyvin tietoa sosiaaliturvajärjestelmästä. Marjo näkee hyvänä sen, että koulutukseen on soveltuvuus- ja pääsykokeet, jolloin opiskelemaan päätyvät henkilöt, jotka alalle sopivat.

Työnsä Marjo kokee monipuolisena, mielenkiintoisena ja haastavana. Mukavaa on kun työtä saa tehdä omalla persoonallaan, vaikka se välillä asettaakin omat haasteensa. Parasista Marjon työnsä on se kun näkee asiakkaiden etenevän elämässään eteenpäin.

Sosiaaliohjaajalta vaaditaan Marjon mukaan muutoksen ja keuhneväisyyden sietämiskykyä. ”Tätä maailmaa ei saa valmiiksi, eikä koko maailmaa voi pelastaa”, Marjo muistuttaa. ”Tärkeää on kuitenkin tukea asiakkaita ja olla rinnallakulkijana.”

Ajan hermoilla pysyminen on Marjonkin työnsä tärkeää, sillä sosiaalialalla elää jatkuva muutos. ”Ei tähän työhön varmasti ikinä valmiiksi tule”, tuuraa Marjo. Lisäoppia voi ja saa kuitenkin aina hankkia. Alan täydennyskoulutusta on paljon tarjolla, ja se on tärkeä osa ammattitaidon kehittämisen ja ylläpitämisen vuoksi.

Asiakkaina on muun muassa nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä.





# Marjaana Pihlajamaa

## "Paljon palikoita ilmassa"

**N**uorten VertaisVerstas on RAY:n rahoittama hanke, joka kuuluu Paikka auki - nuoret työelämään avustusohjelmaan. Sen tarkoituksena on tukea, aktivoida ja motivoida alle 29-vuotiaita syrjäytymisvaarassa olevia nuoria työpajajaksolle. Tavoitteena on näin saattaa nuori koulutukseen tai työelämään.

Kun Marjaana Pihlajamaa oli aloittamassa viimeistä sosionomiharjoitteluaan maaliskuussa 2014, sai hän puhe luan aiemmasta harjoittelupaikastaan Sytyke-Centrestä. Häntä kysyttiin tuihin uuteen Nuorten VertaisVerstas -hankkeeseen. Koska hanke työ vaikutti Marjaanasta mieleenkiintoiselta, tarttui hän tilaisuuteen ja suoritti viimeisen harjoittelunsa työnsä ohessa.

Työn alkuvaihe on pitkälti ollut hankkeen suunnittelua. Suunnittelua on lähdetty toteuttamaan kuullen työpajajaksolla olleiden nuorten kokemuksia. Näiden pohjalta on mietitty mm. hankkeen sisältöä, prosesseja, netustusta ja ryhmätöintä. "Unde kehitettiin on tosi mielenkiintoista, haastavaa kylläki. Entä paljo palikoita pitää koittaa pitää yhtäaikaan ilmassa", Marjaana kertoo.

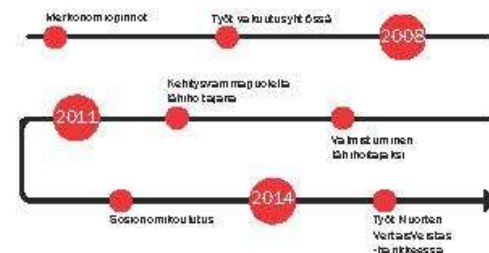
Työpaikkaluotaina Marjaana huolehtii nuorten saattamisesta ja kannustamisesta Sytyke-Centren työpajajaksou jälkeen opiskeluun tai työelämään. Hänen työparinsa netiluotsi Heli taas ohjaa nuoria työpajalle. Kaksikko kehitteä yhdessä toimintaa eteenpäin. "Toivona että me kehitteä joku semmonen malli jota voisitte juurruttaa ja levittää muualleki Suomeen", Marjaana kuvaä ideaalitalannetta.

Sosionomikoulutuksesta Marjaana on saanut työkaluja, joilla hahmottaa isja kokonaisuuksia ja sitte pilkkoo noita kokonaisuuksia pienempiin osiin. Koulutuksesta Marjaana kokee saaneensa valmiudet työnteokoon, mutta itse työ on kuitenkin opettanut vielä huomasti lisää.

Koska Marjaana on juuri suorittanut sosionomipinnot, on kaikki hänellä vielä tuoreessa muistissa. Marjaanan mielestä on hyvä, että asiat on saanut heti siirtää käytäntöön ja moni koulussa opiskeltu asia on nyt vasta työssä kunnolla hahmotunut. "Tuli sillai että sa siksi oli näin ja siksi me opiskeltiin nuiin", Marjaana naurahtaa.

Marjaana elää hetkessä, eikä stressaa tulevaa. "Nyt tuntuu että saan aivan mahtavaa oppia tässä samalla ja uutta tietoa. Uskon että saan kyllä tosi paljo tulevaisuuteen lissää työkaluja."

### Koulutus ja urapolku



# Kirsi Myllylä

## Voimaa, tulevaisuutta, haasteita ja mahdollisuuksia

**K**irsi Myllylä työskentelee yksilövalmentajana **Jeppiverhossa** Haapavedellä. Työnkuvaan kuuluu nuorten aktiivointi työhön tai opiskeluun syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Kirsi on ensimmäinen yksilövalmentaja, joka työskentelee oppilaitoksen sisällä ja luo uusia oppilasyhteistyön ulottuvuuksia. Hän tekeekin paljon yhteistyötä Haapaveden opiston kanssa.

Kirsin mukaan hänen työssään parasta ihmisten kanssa toimimisen lisäksi on kun nuori hoksa, että pääasiassa hän itse voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja lähtee toteuttamaan itseään ja uskoo oman toimintansa kannattavuuteen. Haastavinta taas on kohdata nuori, joka ei ole motivoitunut tekemään töitä oman elämäntilanteensa muuttamiseksi.

Päättymistä nuorisotyöhön, Kirsi kertoo seuraavaa: "Jossain vaiheessa opiskelua alkoi tuntumaan siltä, että nuoret ovat ne, joiden kanssa olisi mielenkiintoista työskennellä, heissä on vielä voimaa, tulevaisuutta, haasteita ja mahdollisuuksia." Niinpä Kirsi lähti harjoittelujaksolle



*Työnkuvaan kuuluu nuorten aktiivointi työhön tai opiskeluun syrjäytymisen ehkäisemiseksi.*

nuorisokotiin ja jäi heti valmistuttuaan sinne töihin ensin ohjaajan nimikkeellä ja myöhemmin kasvatustajana. Työharjoitteluiden tärkeyttä oppimisvälineenä Kirsi korostaa: "Mikä paremmin opettaisi kuin työssä itse oppiminen."

Sosionomikoulutuksesta Kirsi on saanut erittäin hyvän ja laaja-alaisen pohjakoulutuksen, johon käytännön työssä tukeutuu. Opintojaan hän on täydentänyt kuitenkin vielä erilaisilla koulutuksilla, jotka liittyvät työturvallisuuteen, työn kehittämiseen, ohjaamiseen ja arviointiin, hoitoon ja kasvatukseen sekä johtamiseen. Lisäksi Kirsi on opiskellut sosiaalotyötä ja kasvatustietä sekä perhe työtä.

Loppuun Kirsi summaa koulutuksen ja työnteon tuloksia: "Sosionomikoulutus on antanut hyvät eväät ja luottamus omaan osaamiseen on kasvanut ammatillisuuden kehittymisen myötä. Nyt voin jo sanoa hallitsevani tätä kenttää aika lailla hyvin. Aikaisempi kisällikausi on ohi, voin kutsua itseäni mestariksi."

“Mikä paremmin opettaisi kuin työssä itse oppiminen”





# Johanna Nyysölä

"Yrittäjyyteen kasvaa pikkuhiljaa"

**L**ampelan Palvelukoti Ky on yksityinen palvelukoti Haapajärvellä. Se tarjoaa tehostettua asuinpalvelua ikäihmisille.

Kun Johanna Nyysölään vanhemmat jäivät eläkkeelle, osti hän siskonsa kanssa vanhempiensa omistaman palvelukotiyrityksen. Nyt Johanna toimii Lampelan Palvelukoti Ky:n toimitusjohtajana.

Perustyön lisäksi Johannan työnkuvaan kuuluu muun muassa henkilöstöhallinta ja markkinointi sekä hoidon laadusta vastaaminen. "Kaikki vaikuttaa kaikkeen ja minä huolehdin, että asiat menee oikein", Johanna summaa.

Johannan mukaan yrittäjyys on täynnä mahdollisuuksia ja siksi yrittäjältä vaaditsankin rohkeutta näiden mahdollisuuksien käyttämiseksi. Yrittäjän on tärkeää tietää painetta ja osata reagoida nopeasti muutuviin tilanteisiin.

Vaikka yrittäjyys on osin raskasta, on Johannasta mukavaa että hän pystyy itse tekemään työstään ja yrityk-

sestään sellaisia kuin haluaakin niiden olevan. Tietty vapaus on Johannan mielestä työn ehdottomuudessa.

Johanna opiskelee työntekijä voimavarakeskeistä työnohjausta. Koulutuksesta hän hakee lisävoimaa esimie työhön ja henkilöstöjohtamiseen, mutta aikoo myös tehdä työnohjausta nykyisen työntekijänsä.

Sosionomiopinnoista Johanna kokee saaneensa hyvän pohjan yrittäjyyteen. Tärkeää yrittäjänä toimimisessa on pysyä ajan hermolla ja siksi Johanna painottaakin jatkuvan kouluttautumisen tärkeyttä. Uusien näkökulmien löytäminen on tärkeää, jotta voi löytää uusia keinoja tehdä työtä.

Sosionomikoulutuksen päätyttyä Johanna aloitti täysipäiväisenä yrittäjänä. Hän on päässyt kehittämään yritystä omanlaisikseen luoden uusia toimintamalleja. Vaikka Johanna onkin työskennellyt yrityksessä jo pitkään, on yrittäjyydestä aina uutta opattavaa. "Yrittäjyyteen kasvaa pikkuhiljaa", Johanna muistuttaa.

Yrityksen  
aloittamiseen  
tarvitaan





# Niina Nevala

## Ikuista kehittämistä

**N**IN-Project Ky tarjoaa ratkaisu- ja voimavaro-keskeistä työnohjausta ja yksilöohjausta sekä NIN-Palvelut psykoterapiapalveluita. Yritys järjestää myös hyvinvointikoulutuksia sekä kehoittia, markkinointia ja myy itse kehittämisen ratkaisukeskeisiä tuote sarjoja apuvälineiksi erilaisista ohjaustyöistä keville muun muassa työnohjaus- ja terapiatyöhön.

Yrittäjyyteen on olemassa monia syitä. Niina Nevalan syyt ovat seuraavat: "Yrittäjänä mahdollistuu päättää omat työaikansa, työrytmiensä sekä palvelut, mitä haluaa tehdä. Palvelut kehittyvät ja muuttuvat ajan saatossa. Se on ikuista kehittämistä ja ajan hermoilla olemista."

Niina on aloittanut yrittäjämäisensä hierojana, työskennellen samalla palvelukodissa. Kun hänen tyttärensä aloitti koulun, arjen ja kolmivuorotyön yhdistäminen tuntui haastavalta, joten Niina päätti jättää työpaikkansa ja alkaa kokonaan yrittäjäksi. Yritystoiminta muokkautui pikkuhiljaa sen nykyiseen muotoon ja tuotteista jäi enimmäisensä hierojan työt pois yritystoiminnan muuttuessa yhä enemmän ohjaus- ja koulutuspalveluihin.

Työssään Niina kokee onnistuneensa huomattavasti ohjauksen merkityksen asiakkaiden työhyvinvoinnille. Hänestä on ilo huomata kuinka asiat avartuvat

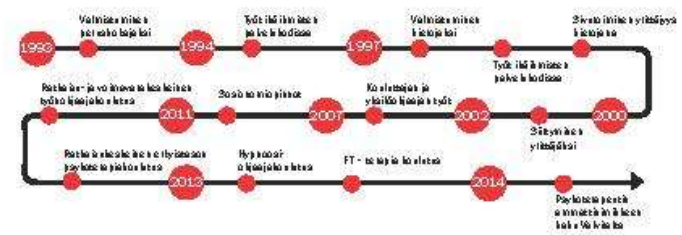
asiakkaille ja heidän taakkansa helpottuu. Työssä jaksaminen onkin asia, jonka tärkeyttä Niina korostaa elämän mielekkyyden rakennusaineena. Niinalle on tärkeää se, että hän näkee asiakkaidensa pääsevän elämänsään eteenpäin ja löytävän oman polkunsa.

Sosionomikoulutukseen Niina lähti, jotta saisi jatko-opintoja varten AMK-tason tutkinnon. Lisäksi hän kaipasi lisävalmiuksia palveluohjaukseen sekä lainsäädäntöihin ja näitä hän kokee sosionomikoulutuksesta saaneensaakin. Koulutuksesta on ollut hyötyä etenkin yksilöohjauksissa.

Niina tekee paljon yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa kehittääkseen sopivia apuvälineitä työhönsä ja opiskeluun. Esimerkiksi Niinan kehittämä ratkaisukeskeinen päiväkotien suunniteltu Taikataivas peli on ollut sosionomiopiskelijan teattavana hänen loppu-työssään. Useammasta ammattikorkeakoulusta löytyy Niinan kehittämää ohjaustyöskentelyä käytäviä ratkaisukeskeisiä apuvälineitä.

"Koen ratkaisu- ja voimavaro-keskeisen työskentelyn hyvin tärkeänä sosionominkin työssä, koska kysymyste kniikalla, toivon ylläpitämistä itse ja voimavarojen kasvamisella on paljon tärkeää ammattivaikkeitä asia kars työssä", Niina summaa.

### Koulutus ja urapolku





“Parasta tässä työssä on se että pääsee vaikuttamaan aikanaan.”

## Annika Kiiskilä

### Matalan kynnyksen palvelua

**N**eurolan ovesta sisään ja käytävän päähän. Oikealla puolella ovesta lukee "Perhepalveluohjaaja Annika Kiiskilä". Olemme oikean oven takana. Eikä kynnyks ole kovinkaan suuri.

Annika otti huhtikuussa 2018 haasteen vastaan. Nivalan terveyskeskukseen haettiin perhepalveluohjaajaa, tämän alueen ensimmäistä sellaista. Annikalle haku tähän työhön oli itsestään selvää. "Aina minulla on ollut kaipuu perheiden kans tehtävään työhön. Kyllä se on muun oiminta juttua."

Perhepalveluohjauksen tarkoituksena on tarjota perheille matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää palvelua, apua ja tukea arjen sujumiseen, jotta perhe voisi hyvin. Tapaamiskertoja on 3-5, joihin kuuluu keskustelua perheen tilanteesta, tukiverkoista ja odotuksista. Yleensä tapaamiset ovat perheen kotona, mutta perheen niin halutessa Annikan toimistolla. "Fyritään että siitä tulis niin normaali juttu että se vaan kuuluu neurolan palveluihin niin se ei oo leimaavaa. Se on siinä se idea.", Annika summaa työnsä pohja-ajatuksia. Jos perhe tarvitsee pitempiaikaista tukea, heidät ohjataan muihin palveluihin.

Vaikka perhepalveluohjaus on tällä alueella vielä melko uutta, on Annika otettu työssään hyvin vastaan. Työnkuvana nsakin hän on päässyt itse luomaan. "Täällä on keskusteltu Nivalan tarpeista, mutta kuitenkin nämä perustutut että miten teon työtä ja miten suunnitella työtä niin ne oon saanu ihan itse suunnitella. Se on ollut,

tottakai haastavaa, mutta ihanaa ettei oo ollut kukaan sanomassa että hei tätä on tehty 20 vuotta näin että mikset sitä tee. Toi ihana, mää oon tykännyt."

Annikan mielestä sosionomikoulutus sopii työhön valian hyvin. Kuitenkin työssään hän pitää tärkeänä sitä, että on jo jonkin verran työ- ja elämäkokemusta. Aikaisemman kokemuksen lastensuojelussa ja etsivässä nuorisotyössä Annika kokeekin erittäin hyödyllisenä. "Oon ollut korjaavassa työssä vuosikausia elikkä oon nähänyt mihin ne asiat voi johtaa jos ei saa aikanaan tukea. Parasta tässä työssä on se että pääsee vaikuttamaan aikanaan."

Tärkeimpinä piirteinä perhepalveluohjaajana Annika kuvaa ihmistuntemuksen, puhelajahat, tilannetajun, tietyllä tavalla avoimuuden ja hullun rohkeuden sekä uskalluksen ottaa puheksi vaikeita asioita. "Tää työ on semmonen mitä mää oon ehkä aina ajatellu. Toivoisin että saisin tehdä joko täällä tätä työtä tai sitten muualla samantyyppistä. Itellä tuntuu että ois hirveesti annettavaa." Yhteistyö opiskelijoiden ja entisten opettajien kanssa on aina ollut Annikalle tärkeää. Loppuun Annika paljastaa vielä haaveensa: häne stä olisi ihana työskennellä opettajana soiaalialalla.

Kun Annikan on kerran tavannut, on kynnyks matalanut entise stään. Ja sehän asiaan kuuluukin, jotta hyvä näin.



Perhepalveluohjauksen tarkoituksena on tarjota perheille matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää palvelua, apua ja tukea arjen sujumiseen

# Anu Räisälä

## Valopilkkuja ja sydämen työtä

Mielelnterveyspuoli jakaa mielipiteitä. Toiset eivät voisi kuvitellakaan työskentelevänsä siellä ja toiset taas ehdottomasti haluavat tehdä sitä työtä. Yksi heistä on Anu Räisälä. "Kyllä tässä on se mun juttu.", Anu painottaa, ja sen hänestä kyllä huomaa.

Aikaisemmalta koulutukseltaan Anu on lähihoitaja. Hän kokeili tuon koulutuksen aikana työskentelevä eri asiakasryhmien kanssa ja päätyi lopulta töihin lasten ja nuorten parissa. Mielenteveyspuoli jäi kuitenkin kiinnostamaan ja sosionomikoulutuksessa Anu päätti tehdä kaikki harjoitteensa mielelnterveyspuolella, jotta saisi siitä mahdollisimman monipuolisen kuvan. Yhdeksi harjoittelupaikakseen hän valitsi Sähköä, jossa sitten työskentelee opiskelun lomassa.

Ylivieskaan suunniteltiin aikuisille mielelnterveyskuntoutujille uutta kuntoutumiskotia. Asiasta kiinnostuneena Anu päätyi harjoitteluun **Kuntoutumiskoti Malttiaan**. Opiskelijan rooli vaihtui pian työntekijän rooliin Anun valmistuessa sosionomiksi. Talossa hän onkin ollut ihan sen ahista saakka.

Työnkuva Malttiassa on hyvin kaaja. Anulla on omia kuntoutujia, joille hän toimii omaohjaajana, lisäksi hän vastaa ryhmätoiminasta, asiakkaiden rahallisista etuuksista ja toimintatuloista, toimii tukikotivastaavana

sekä pitää yhteyttä asiakkaiden lähiverkostoon. Pääpaino työssä on kuitenkin ajien elämisessä yhdessä kuntoutujien kanssa. Asiakkaiden ohjaus ja kuntoutuksen tukeminen ovat ne sanat, joilla Anu kiteyttää työtään.

Malttiassa työskentelee moniammatillinen työyhteisö. Anun työkaverina toimii sairaanhoitaja ja lähihoitaja. Koulutus tuo erilaisia lähtökohdita asiakkaan kuntouttamiseen: hoitajakoulutus painottaa enemmän sairautta ja sen hoittoa ja sosiaalialan koulutus taas ihmisen kohtaamista. "Pitää nähdä se ihminen sieltä sairautensa takaa. Että se on muutenkin kuin se että hänellä on ne diagnoosit siellä olemassa", Anu kuvaa omaa sosiaalialan näkemystään kuntoutuksessa. Laaja-alaisuutensa vuoksi sosionomikoulutus sopikin Anun mielestä hyvin mielelnterveystyöhön.

Mielelnterveyspuolella työskentelevän tulee Anun sanoin työskennellä sydämellään, olla emakkoluuloton ja avoin asioille sekä nähdä niitä valopilkkuja, joiden kautta kannustaa ja tukea asiakasta.

"Jos arveluttaa että mielelnterveyspuoli kiinnostaa niin ei muutaku työharjoitteluun vaan ja kahtele että miltä se sosionomin työ siellä näyttää. Että ei se yhtään hursampi vaihtoehto oo.", kannustaa Anu muitakin alalle, jossa hän ainakin itse viihtyy.

### Tiesitkö?

Malttia on yksityinen mielelnterveyskuntoutujille suunnattu asumis- ja kuntoutuspalveluyksikkö, joka on perustettu maaliskuussa 2010. Tarkoituksena on auttaa asiakas mahdollisimman itsenäiseen elämään porrastetun kuntoutuksen avulla.

Aikaisemmalta koulutukseltaan Anu on lähihoitaja.







# Elina Komulainen ja Jaana Männistö

## “Pikkusisko eellä ja isosisko perässä”

Iloista naurua ja sisäpiirihuumoria. Mitä muuta voi odottaa kun tietää, että vastassa on kaksi sosionomia, jotka tuntevat toisensa pitkän ajan takaa, aivan lapsuudesta saakka. Nämä sosionomit ovat Jaana Männistö ja Elina Komulainen, sisko ja sen sisko.

Jaana työskentelee **Centria tutkimuksen ja kehityksen** projektisuunnittelijana. Hänen työnsä kuuluu sekä projektisuunnittelijan että projektisihteerin töitä, mutta myös opetusta. Yhteisiä projekteja on sekä sosionomiopiskelijoiden että mediatekniikan opiskelijoiden kanssa. Parhaina hetkinä työssään Jaana

kuvaakin opiskelijoiden ilon projektien onnistuessa. Myös monialainen yhteistyö on työn plussaa.

Opiskeluaikanaan Elina ei ajatellut työskentelevänsä päiväkodissa, vaan kävi monialaisen yhteisöpalveluiden opinnot. Valmistuttuaan hän teki sijaisuden Jokilaaksojen Tiimillä toiminnanohjaajana sekä lyhyitä sijaisuuksia Ylivieskan kaupungilla. Eräänä päivänä puhelin soi ja häntä kysyttiin tekemään kaksi vuorokautta päiväkotiin. “Sen jälkeen mää sitte jäin sinne”, Elina tuuraa päätymistään alalle, jonne ei aikunut päätyä. Kolmen päiväkodissa viettämänsä työvuorokauden jälkeen Elina löytää itsensä uudestaan tutun koulun

“Tästä koulusta saa hyvät valmiudet monialaiseen yhteistyöhön”

penkiltä lastentarhanopettajan pätevyyttä hakemasta. “Kaikki ne polut on pitäny käyä ja tehdä jotta on löytäny sen että on nyt tässä hetkessä. Se on ollu sitä itteensä tutustumista.”

Se, että Jaana ja Elina päätyivät samalle alalle ei ole ihme kun miettii sisarusten lähipiiriä: sekä äiti että tädit ovat työskennelleet sosiaali- ja terveysalalla. Suku polvien ketju meira si joko katketa kun Jaana päätyi työhön hotelli- ja ravintola-alalle. Liekö sitten johdatusta, että allergian seurauksena Jaaralle tuli ammatinvaihto eteen. Hän lähti lukemaan merkonomiksi, mutta mietti sitten että ehkä sosiaaliala olisikin enemmän hänen juttunsa. Merkonomiopinnot vielä ollessa kesken, aloitti Jaana sosionomiopinnot Ylivieskassa. Vuotta aikaiemmin oli Elina jo ehtinyt valita sosiaalialan omakseen. Hän päätyi lukemaan sosionomiksi Ylivieskaan. “Pikkusisko eellä ja isosisko perässä”, naurahtaa Jaana ja Elinaakin hymyilyttää.

Sekä Elina että Jaana ovat tyytyväisiä koulutukseensa. Elina: “Kun aattelee näitä varhaiskasvatuksen opintoja niin on saanu käytännön työhön taustaa ja perusteluita. Opinnot on tullu oivalluksia että aivan siksi sielä työelämässä tehään näin.”

Jaana: “Tästä koulusta saa hyvät valmiudet monialaiseen yhteistyöhön. Tietää mistä löytää tietoa. Kaikkea tietoa ei voida antaa valmiina, mutta on osattava hakea ja poimia se oikea tieto valtavasta tiedon tuesta. Saa valmiuksia sosiaalialan työhön, koen ettei niitä muuten olis saanut.”

Jaana kokee, että aikaiemmat koulutukset merkonomina sekä ravintolamerkonomina tukevat

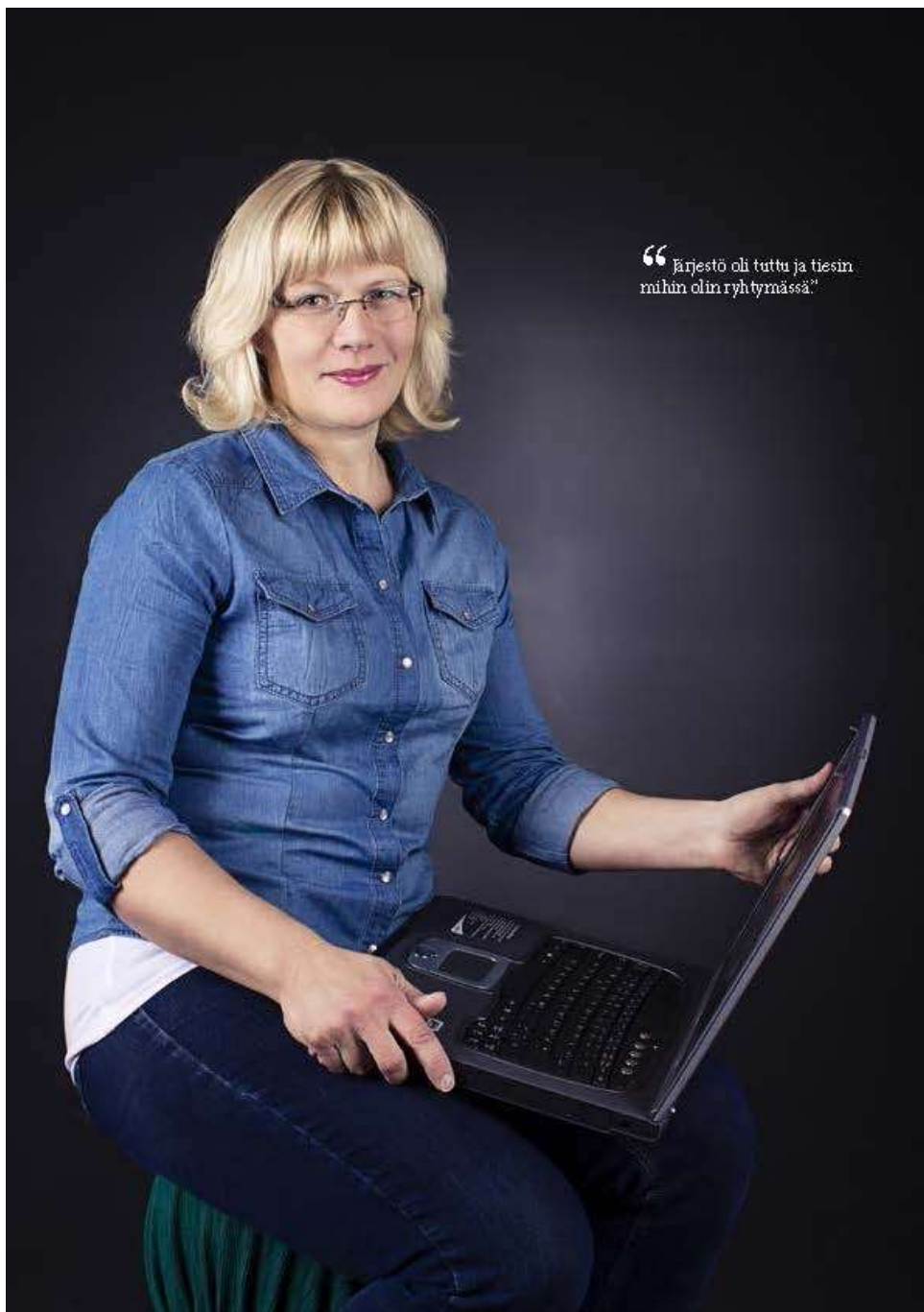


häntä nykyisessä työssään. “Hyvä että on palettia. Hanketyössä on hyötyä siitä että on myös merkonomikoulutus.”

Elina taas on täydentävien opintojen kautta löytänyt perusteluja omalle työlle. “Koen, että nyt tää työ mitä on tehny ja tää koulutus, nyt ne kohtaa. Nyt varhaiskasvatuksen opintojen jälkeen on varmempi olla lähtä jatkamaan sitä työtä. Tottakai kentällä joutuu kokoajan ottamaan asioista selvää ja päivittämään osaamistaan.”

Kun sisko on samalla alalla, on siitä paljon hyötyä. Jaana summaa sisaruiden ja saman alavalmennuksen hyviä puolia: “Ollaan potkittu toisia eteenpäin. Valmistumisen kynnyksellä potkein ensin. Eliran valmistuun ja sitte muu tamaan kuukauden päästä Elina potki minut valmistuun. Lisäksi on hyvä kun saa reflektoida itseään toisen ammattilaisen kanssa lenkkeipohlla. Ollaan kasvettu ja käyty kaikki taistelut yhdessä silloin aikanaan, niin toinen on sulle se peili. Koen sen aikamoisera voimavarana.”





“Järjestö oli tuttu ja tiesin mihin olin ryhtymässä.”

## Pirkko Säily

### Lapsiperheiden asialla

**P**irkko Säily ajaa Pohjois-Pohjanmaan lapsien ja lapsiperheiden hyvinvointia. Hän toimii perheke skustoiminnan koordinaattorina **Mannerheimin lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirissä** ja kokee tekevänsä juuri sellaista työtä mitä haluaakin.

Pirkko on itse päässyt luomaan työnsä. MLL antaa tietyn suunnan toiminnalle, mutta itse Pirkko kalentersaa täyttää. Hän pitää työstään järjestöissä mie lenkiin toisena ja monipuolisena.

Työnkuvaansa Pirkko jakaa kolmeen osaan: MLL:n paikallisyhdistysten tukemine n sekä yhteistyö kuntien ja oppilaitosten kanssa. Yhdistyksiä Pirkko tukee esimerkiksi tuomalla koulutuksia lähelle yhdistysten vapaaehtoisia. Kunnissa hän osallistuu muun muassa perheke skustyöryhmiin ja lähiseudun oppilaitosten kanssa yhteistyötä tapahtuu esimerkiksi erilaisen projektien parissa.

Pirkon työalue on hyvin laaja, siihen kuuluu useita kuntia Pohjois-Pohjanmaan alueella. Tästä syystä töhön kuuluu paljon matkustelua. Toimiston sijainti Ylivieskassa on Pirkon mielestä hyvä, sillä kaikki toimintakunnat ovat sadan kilometrin säteellä.

Vaikka Pirkko tekeekin tätä työtä ainokaisena tällä alueella, ei hän koe työstään yksinäiseksi. Hän on mu-

kana monissa työryhmissä ja toisaalta kun on toimistotöiden aika, ei kukaan ole häiritsemässä keskittymistä.

Pirkon urapolku on edennyt koulun keittiöstä aromaterapiayrittäjäksi, aromaterapia- ja lähihoitajakoulutuksen kautta. Nyt Pirkon yritys tarjoaa opetus- ja koulutus työtä. Yrittäjänä toimiessaan hän halusi kuitenkin lisää oppia ja lähti sosionomikoulutukseen. Koulutuksen jälkeen hän on työskennellyt Raudaskylän opistolla erityiskujan ohjaajana sekä tuht MLL:n perhetyöti Nivalassa. Lisäksi hän on käynyt perheke skuso saajan opinnot sekä opettajan pedagogis topinnot. Haaveissa on vielä sosionomin ylempi ammattikorkeakoulutkinto. Koulutuksen Pirkko kokee tärkeänä, sillä ilman sitä työtä ei voisi tehdä. Ajan hernoilla pysyminen ja uuden oppiminen on hänen mielestään avainasemassa sosiaalialalla.

Tie järjestötyöhön on Pirkolla auennut vapaaehtois toiminnan kautta. Hän on ollut MLL:n yhdistyksen hallituksessa ja myöhemmin tuht töitä MLL:n perhetyöntekijänä Nivalassa. Kun paikka vapaaehtois toiminnan ohjaajana oli auki, oli Pirkolle selvää, että hän hakee töitä. “Järjestö oli tuttu ja tiesin mihin olin ryhtymässä.” Nyt töitä on tehty jo neljä vuotta, vaikkakin nimeke on muuttunut. Opiskelijoita Pirkko kannustaa miettämään myös järjestöä mahdollisena työnantajana.

Pirkon työalueen kuuluu useita kuntia Pohjois-Pohjanmaan alueella. Työhön kuuluu paljon matkustelua.



# Mira Perälä

## "Töitä, haasteita ja vaihtelevuutta riittää"

**M**ira Perälä pitää siitä, että työssä on mahdollista kehittyä ja haastaa itseään. Siksi työpaikkana Kela on Miralle oikeinkin sopiva.

Mira toimii palvelupäällikkönä Kelan Vibdin toimistolla. Hänen työhönsä kuuluu sairauspäiväraha-asioiden käsittely sekä toimiston esimiestyöt. Jokainen päivä on täynnä yllätyksiä ja muuttavia tilanteita, joten suunnitelmia täytyy pystyä muuttamaan. Työn vaihte-

levuus onkin Miran mukaan työssä sekä parhaita että haastavinta.

Sosionomiopintoihin Mira päätyi lukion ja lähihoitajakoulutuksen jälkeen. Sosiaalialan koulutuksesta hän on saanut hyvät eväät asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja työkaaverien koltaamiseen.

Miran työkokemukseen kuuluu lastenhoitoa, sijaisuuksia mielenterveys-, vanhus- ja vammaispalveluissa

sekä kaupallisen alan töitä. Tie töihin Kelallekin kulki kaupan kautta: "Olin opiskeluaikoina kaupassa töissä ja eräs aiemmin vuosikurssein sosionomi ostoksia tehdessään "pikahaastatteli" minut avoimena olevaan paikkaan. Päädyin tämän "haastattelun" jälkeen hakemaan avointa paikkaa ja minut valittiin."

Työt Kelalla alkoivat sosionomiopintojen lopulla nuorten syrjäytymisen ehkäisyprojektissa. Tästä jälkeen Mira on toimimut Kelalla asiakas- ja vakuutusilteeri-

“ Olin opiskeluaikoina kaupassa töissä ja eräs aiemmin vuosikurssein sosionomi ostoksia tehdessään "pikahaastatteli" minut avoimena olevaan paikkaan.”

nä, etuusvastaavana työttömyysturvassa ja vammais- tuuksissa sekä palvelupäällikkönä huolehtinut aiemmin myös sairaanhoitokorvauksista. "Kelassa on paljon eri etuuksia, joten täällä töitä, haasteita ja vaihtelevuutta riittää", kehuu Mira työpaikkaansa.

Uusia haasteita Mira ei juuri nyt kuitenkaan kaipaa. " Olen uudessa pirissä työssä, joten uusi tiimini ja uuden etuuden oppiminen riittävät tällä hetkellä", kertoo Mira.

Kela-Kerttu tarjoaa vinkkejä ja ajankohtaista Kela-tietoa.



# Maria Harakka

## Itsensä haastaja

O piskeluaikanaan Maria Harakka ei kuvitellut tekevänsä mielenterveytyötä. Hän on kuitenkin erittäin iloinen, että uskalsi haastaa itseä ja lähti harjoittelujaksolle Jokilaaksojen Tiimi ry:lle. "Jo silloin tuntuu että voi vitata että tää on mukavaa työtä ja sitte ku tänne äitiysloman sijaisuus tuli auki niin määhä aattelin että vitat tuota määhä haen ja sitte onneksi pääsinki."

Työt Elämän eväspaketti -projekti alkoi 2011. Projekti päättyi Marian jäädesä äitiyslomalle. Hän palasi kuitenkin töihin reilun vuoden jälkeen arviointivastaavan sijaiseksi ja nyt hän toimii toiminnasohjaajan sijaisena. Meneillään on siis jo kolmas toimeenkuva samassa työpaikassa.

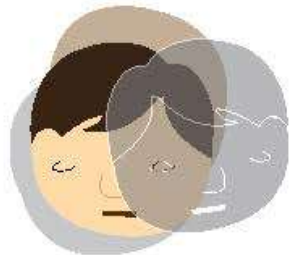
Tällä hetkellä Maria työskentelee yksin, sillä RAY ei rahoittanut kuin yhden työntekijän Jokilaaksojen Tiimi ry:lle vuodelle 2014. Aikaisemmin työntekijöitä on ollut kaksi. Haastee näissä töissä Maria näkeekin sen, ettei

väsytä itseään: "Tärkeää on, että osaa vetää sen rajan että ei anna enempi jaksa antaa."

Parasta Marian mukaan hänen työnsä ovat asiakkaat. Töihin on aina mukava tulla ja vapaehtoisuuteen perustuva toiminta on Marian mielestä hyvä juttu. Mitä sitä kehtyy, mutta useimmiten jostain mukavasta tapahtumasta tai retkestä.

Jokilaaksojen Tiimillä ei ole tarkkaa koulutusvaatimusta, mutta Marian mielestä sosionomikoulutus sopii työhön hyvin. Persoonaa totta kai ama vaikuttaa.

Parhaina asioina sosionomikoulutuksessa Maria kuvaa ammatillisen kasvun ja sen, että pääsee kokeilemaan monenlaista. "Onneksi tulin silloin kokeilemaan tätä mielenterveyspuolta enkä vaan tehny sitä tuttua ja turvallista. Kannattaa vähä niinku haastaaakki ihtä siihen että voi löytää lopon itteensä ihtä mistä ei aluksi kuvitellukkaan."



"Onneksi tulin silloin kokeilemaan tätä mielenterveyspuolta enkä vaan tehny sitä tuttua ja turvallista."



Tiesitkö?

Jokilaaksojen Tiimi ry on alueellinen mielenterveysyhdistys, jonka toimialueena on tällä hetkellä Oulun eteläinen ja Raahen seutu. Jokilaaksojen Tiimin tehtävänä on tukea sen kautta jäsenyhdistystä sekä vaikuttaa mielenterveyteen liittyviin ennakkoluuloihin. Mielenterveytyötä Jokilaaksojen Tiimi tekee mm. järjestämällä erilaisia retkiä ja tapahtumia.





# Anna-Maija Nygård

## Mielekästä ja luontevaa työtä

**O**piske luvkanaan Anna-Maija Nygård piti muuttovalmennusta tuolloin pian avattavan **Auringonkukkakodin** asukkaalle. Tuo opinäytetyö avasi Anna-Majalle tien työhön, jossa hän on viihtynyt jo useita vuosia.

Anna-Maija työskentelee Auringonkukkakodissa asunisohtajana, mutta on tehnyt myös vastaavan ohjaajan sijaisuuksia talossa. Enemmän ajan vastaavana Anna-Maija työskenteli 2012-2014.

Vastaavan ohjaajan työ koostuu lähiesimiestyöstä, talon toiminnan vastaamisesta sekä yhdistyksen ylläpitoon liittyvistä töistä ja sihteerin tehtävistä. Näitä ovat esimerkiksi kokousten ja a-sialisteiden valmistelut. Vastaava huolehtii myös taloudellisista asioista, hankutuksesta ja ylipäättään siitä, että talon toiminta sujuu. Käytännössä työ on pitkälti toimistotyötä.

Kun yhdistys suunnitteli Kannuksen uutta asumispalveluyksikköä, Ryhmäkoti Ritarinkannus Oy:tä, pääsi Anna-Maija mukaan harvinaiseen projektiin. Hänen tehtävänään oli tehdä ohessa laittaa asioita eteenpäin ja tehdä rahoitushakemuksia uuden yksikön rakentamiseen. Mukana projektissa oli muiden alojen

asiantuntijoita ja yhteistyökumppaneita. Ritarinkannus aloitti toimintansa tammikuussa 2014. Vaikka projekti olikin työläs, on se ollut Anna-Majalle mielestä erittäin opettava.

Anna-Maija kokee kehitysvammaisuuden omakseen. Hänen edesmennyt veljensä oli kehitysvammainen, joten hänellä on myös omaisen kokemus alana. "Työskentele kehitysvammaisten kanssa on minulle mielekästä ja luontevaa", Anna-Maija kertoo.

Aikaisemmalta koulutukseltaan Anna-Maija on lastenohjaaja. Hän työskentelee varhaiskasvatuksessa, mutta sosionomikoulutuksen lähtösiisään Anna-Maija halusi kokeilla jotain muuta. Lisäkoulutuksensa Anna-Majalla on vuoden mittainen toiminnallinen kehitysvammaisuuden lisäkoulutus.

Sosionomikoulutusta Anna-Maija kuvaa monipuoliseksi. Koulutuksesta hän on oppinut tavan katsoa asioita laajemmasta mittakaavasta. Talon puolesta asioita Anna-Maija toivoisi koulutuksessa käsiteltävän enemmänkin. "Tietysti jokainen pystyy rakentamaan siitä koulutusta omanlaisekseen, mutta eipä sitä aina tiiä mistä sitä itensä löytää", Anna-Maija tuumaa.

### Tiesitkö?

Auringonkukkakoti on Kannuksen ja Toholammin Vammaisten Asunispalveluyhdistys Ry:n ylläpitämä kehitysvammaisille tarkoitettu ympärivuorokautista tukea tarjoava asumispalveluyksikkö Kannuksessa. Talo on aloittanut toimintansa vuonna 2005.





“ Työ ihmisten parissa on palkitsevaa, mutta myös haastavaa.”

## Vesa Tornberg

### Teollisuudesta sosiaalialalle

Vesa Tornberg löysi tienä teollisuudesta sosiaalialalle tehdessään sijaisuuksia lastensuojeluyksikössä. "Ihmisläheinen ja merkityksellinen työ kiehtoi, joten hain alalle opiskelemaan", kertoo Vesa. Ja alanvaihtoon hän on tyytyväinen.

Vesa työskentelee **sosiaalipalveluhjaajan** virassa vastuualueensa **vammaispalvelut**. Hänen työnsä koostuu vammaispalvelujen soisalityöstä ja esimiehtehtävistä. Työ on muun muassa palveluohjausta, jolla edistetään yhteistyötä eri organisaatioiden välillä. Siinä keskeisintä on asiakkaan etu ja vastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta. Toimenkuvaan kuuluu myös toiminnan kehittäminen ja organisointi.

Työ vammaisten parissa vaatii hyviä vuorovaikutustaitoja ja kykyä kohdata erilaisuutta. Työn haasteellisuus ja vaihtelevuus olivat tekijöitä, jotka saivat Vesa hakeutumaan työskentelemään vammaisten parissa.

Sosionomikoulutukseen Vesa kokee selkeyttävän työtään. Hän on saanut paljon tietoa palveluajattelusta, erilaisista asiakastyön menetelmistä ja teoria käytännön pohjaksi. Etenkin palveluohjauksen suuntaavista opinnoista Vesa kokee olevan hyötyä nykyisessä työssään. Lisäkoulutuksena Vesa on käynyt neuropsykiatrisen valmentajan koulutuksen.

Erittäin hyödyllisenä Vesa kokee sen, että hän työskenteli koko opiskeluaikaa ja pystyi näin peilaamaan asioita käytäntöön. Vesa painottaakin työelämäyhteistyön merkitystä oppimisen tukena.

"Viihdyn työssäni hyvin ja pidän sen monipuolisuudesta sekä vaihtelevuudesta suurena rikkautena. Työ ihmisten parissa on palkitsevaa, mutta myös haastavaa. Sosionomikoulutus antaa mahdollisuudet hakeutua hyvin erilaisiin tehtäviin ja uskon alan työllistävän hyvin tulevaisuudessaakin", tiivistää Vesa.

Sovitko sosionomiksi?



# Jenni Jyrinki

## Unelmatöissä päiväkodissa

**K**un Jenni Jyrinki pääsi ylioppilaaksi, oli hänelle selvää mitä hän haluaa opiskella. Sosionomikoulutus Ylivieskassa nousi yksivaihtoehdoksi, sillä Jennille oli selvää, että hänen unelmatyönsä on varhaiskasvatuksessa.

Jenni työskentelee yksityisen **päivähoiti Taikatuulen** vastaavana lastentarhanopettajana. Hänen työhönsä kuuluu lapsiryhmän toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä hallinnolliset työt ja juoksevien asioiden hoito. Jenni toimii läheisimellä päiväkodin työntekijöille ja on yhdyshenkilönä yrittäjän ja työntekijöiden välillä.

Parasta Jennin työssä on lapset. "Tykkään näitten kans touhuta ja parasta on se ku näkkee miten ne kasvaa ja kehittyy ja oppii uutta ja sillä omallaki työllä on merkitystä."

Työn haasteina Jenni näkee ajan käytön ja ihmisten johtamisen. Lapsiryhmästä on vaikeaa irtautua toimistoihin ja työntekijöiden erilaiset persoonat, toiveet ja mielipiteet tuovat välillä omat haasteensa Jennin työhön.

Vastaavan lastentarhanopettajan työssä tärkeänä Jenni pitää sitä, että on reipas ja oma-aloitteinen, huolehtii asioiden hoidosta ajallaan ja tykkää ottaa haasteita vastaan. Omien rajojen ylittäminen, ihmisten tasapuolinen

kohtelu ja luottamuksen ansaitseminen ovat erityisen tärkeitä asioita.

Ennen valmistumistaan Jenni teki sijaisuuksia päiväkodissa Alavieskassa. Kun Ylivieskaan avattiin ensimmäinen yksityinen päivähoiti Vekarakulma, pääsi Jenni sinne heti töihin. Jenni teki aluksi töitä lastenhoitajana, mutta eteni työssään lastentarhanopettajan sijaisuuden kautta paikan vastaavaksi lastentarhanopettajaksi. Myöhemmin Vekarakulma nimi muuttui Taikatuuleksi yrittäjän vaihdoksen myötä.

Sosionomikoulutuksesta Jenni on saanut tietopohjan, jota on voinut työssään syventää. Varhaiskasvatustöitä Jenni olisi kaivannut ehkä vielä enemmän. Hyvänsä Jenni näkee kuitenkin koulutuksen monialaisuuden ja sen, että osaa ohjata perheitä myös muihin palveluihin, mikäli semmoisille on tarvetta.

Haaveissa Jennillä on vielä jossain vaiheessa suorittaa esiopettajan pätevyys. Esimäkuuta töistä hän onkin saanut toimiesiänsä esiopettajan sijaisena toimintakaudella 2013-2014.

Keinon kynnyksellä Jennillä on mielessään jo tuleva syksy. "Paloja innostus on kehittää kaikkea uutta ja keksä uusia toimintatapoja ja saaha semmosia uusia tuulia."



Jennin työhönsä kuuluu lapsiryhmän toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä hallinnolliset työt ja juoksevien asioiden hoito.



“Paloja innostus on kehittää kaikkea uutta”





“Kyllähän sitä on tavallaan oman elämänsä herra yrittäjänä!”

## Sari Vierimaa

### Oman elämänsä herra

**S**teppi Oy on vuonna 2015 perustettu yritys, joka tarjoaa mielesterveyskuntoutujille ja pitkäaikaistyöttömille tukea työtoimintaan, kotiin astuttavaa tukea ja ohjausta, kuraattoripalveluita, nuortenryhmiätoimintaa sekä viikonloppukursseja.

Ajatus omaan yritykseen perustamisesta oli muhinut Sari Vierimaan päähänsä jo useita vuosia. Kun Sari sitten Sytykkeellä työskenteleessään tapasi Marisan, alkoi idea omasta yrityksestä muuttua todeksi. "Meillä sykkäsi hirveän hyvin ajatukset yhteen nii ruventi heittelee puolileikkilään että ois kiva perustaa yritys ja oikeastaan siitä se ajatus lähti."

Nyt kaksisikko pyörittää omaa yritystään ja työkuva on kummallakin hyvin laaja. Työnimike muuttuu roolin mukaan, toimitusjohtajasta ohjaajasta tai koulukuraattoriin. Kummallakin omistajalla on omat vastualueensa, mutta pääsääntöisesti kumpikin tekee kaikkea.

Yrittäjyyden haasteina Sari kuvasi työn vaikuttavuuden näyttämisen sekä maksavalle taholle että asiakkaalle itselleen. Mahdollisuuksina Sari näkee työn tekemisen ja kehittämisen oman arvoperustan mukaisesti. Yrit-

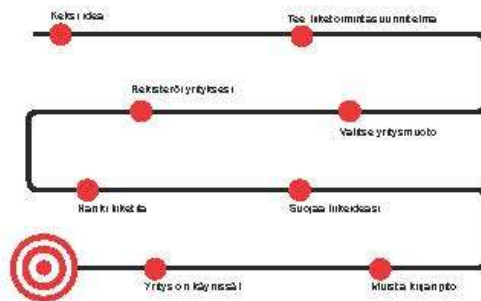
täjän täytyy olla valmis pistämään itseensä liioon ja tekemään paljon töitä. Mutta sellaista mistä pitää, tekee mielellään. "Kyllähän sitä on tavallaan oman elämänsä herra yrittäjänä", Sari kiteyttää.

Sosionomikoulutuksen Sari kokee tuovan työhön varmuutta ja paljon tietoa. Koulutuksen myötä Sari tuottaa itselleen varmuutta työskenteleyn sekä omaa paremmin ottaa asioista selvää ja tietää verkostot. Yrittäjyyssioihin Sari olisi kaivanut ehkä enemmän tietoa. Tällä hetkellä Sari suorittaa sosionomin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Tulevaisuudessa Sari näkee paljon suunnitelmia ja haaveita laajentaa yritystä. Tällä hetkellä hän pitää kuitenkin jalat maassa ja haluaa tehdä tämänhetkisen työnsä mahdollisimman hyvin.

Loppuun Sari haluaa vielä kannustaa muitakin rohkeasti menemään kohti omia unelmia ja kokeilemaan monenlaisia. Hän muistuttaa, että mitään ei menetä, vaikka rohkeasti kokeilee.

### Näin perustat yrityksen





**Centria-ammattikorkeakoulu  
Ylivieskan yksikkö**

Vierimaantie 7  
84100 Ylivieska  
044 449 2514

[www.centria.fi](http://www.centria.fi)